

Mee(r) doen met de WMO!

Meerjarenbeleid
Wet Maatschappelijke Ondersteuning
2008-2012
Gemeente Hengelo

Inhoudsopgave

Overzicht meerjarenbeleid WMO 2008-2012.....	5
1 De gemeente Hengelo en de WMO	7
1.1 Inleiding	7
1.2 Visie op de WMO	7
1.3 Regie rol en ketenaanpak	8
1.4 Financiën.....	9
2 Beleid per prestatieveld	10
2.1 Prestatieveld 1: Sociale samenhang en leefbaarheid.....	10
2.2 Prestatieveld 2: Preventie jeugd	12
2.3 Prestatieveld 3: Informatie en advies.....	14
2.4 Prestatieveld 4: Mantelzorg en vrijwilligers	16
2.5 Prestatieveld 5: Deelname maatschappelijk verkeer	18
2.6 Prestatieveld 6: Individuele voorzieningen	21
2.7 Prestatieveld 7, 8 en 9: Maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, oggz en verslavingszorg.....	23
3 Burger en cliëntenparticipatie	26
4 Nieuwe subsidies.....	28
5 Evaluatie en wettelijke verantwoording	29
Bijlage 1 Schematisch overzicht van wettelijk aan te leveren gegevens.....	30
Bijlage 2 Lijst van afkortingen.....	31
Bijlage 3 Overzicht prestatievelden WMO in relatie tot gemeentelijke programmabegroting.....	32

Overzicht meerjarenbeleid WMO 2008-2012

De gemeente Hengelo en de WMO

In oktober 2006 is de WMO nota "Mee kunnen doen in Hengelo" vastgesteld. Die nota was vooral gericht op al die zaken die voor de invoering van de wet per 1-1-2007 geregeld moesten zijn. Met deze nota "Mee(r) doen met de WMO" voldoen we aan de wettelijke verplichting om elke 4 jaar een WMO beleidsplan op te stellen. Het huidige gemeentelijke beleid is in deze nota afgezet tegen de opgaven die voortvloeien uit de negen WMO prestatievelden. Om te voorkomen dat in deze nota teveel wordt herhaald wat elders al is beschreven is gekozen voor een ordeningsnota. De nota vormt als het ware de beleidsagenda voor de komende jaren.

De concept nota "Mee(r) doen met de WMO" zal zes weken ter inzage liggen. Gedurende die periode zullen ook gesprekken gevoerd worden met de diverse betrokken organisaties en partijen. De verwachting is dat de gemeenteraad, na verwerking van alle reacties, de nota in maart 2008 kan vast stellen.

Mee doen is ook in deze tweede WMO nota van de gemeente Hengelo het centrale begrip. Wanneer "mee doen" niet op eigen kracht lukt, wil de gemeente Hengelo ondersteuning bieden. Deze ondersteuning wordt geboden in de vorm van individuele voorzieningen maar vooral ook door te zorgen voor een breed algemeen voorzieningenniveau en een gezonde sociale structuur in een leefbare stad. De gemeente wil nog meer samenhang tussen beleidsterreinen aan brengen. In dit kader neemt de gemeente initiatief, faciliteert en spreekt partijen aan op hun verantwoordelijkheid. Doel is om processen te stroomlijnen en activiteiten van verschillende partijen op elkaar af te stemmen. Alle aandacht moet gericht zijn op het realiseren van integraal beleid en samenhang tussen algemene en individuele voorzieningen.

Het uitgangspunt voor het financiële kader van de WMO is budgettaire neutraliteit. De uitvoering van de WMO is echter nog een dynamisch proces met vele onzekerheden

Overzicht en planning van beleid per prestatieveld

WMO prestatieveld 1: Sociale Samenhang en leefbaarheid

- Integraal beleid: Sociale structuurvisie
- Evaluatie integraal wijkgericht werken
- Sportnota (actualisering)
- Cultuurnota: Vrij spel voor de verbeelding
- Uitvoeringsprogramma diversiteit

Planning
3^e kwartaal 2008
2008
2010
2007
2007/2008

WMO prestatieveld 2: Preventie jeugd

- Nota Jeugdbeleid
- Ontwikkeling Brede school
- Realiseren Centrum voor Jeugd en Gezin
- Kadernota Spelen

Planning
2007
2007 / 2008
2008
2007

WMO prestatieveld 3: Informatie, advies en ondersteuning

Ontwikkelpunten voor het zorgloket zijn:

- het vervolmaken van de sociale kaart
- het werken aan de aanwezige deskundigheid en kennis
- overleg en afspraken met diverse zorg en welzijnsvoorzieningen
- samenwerking en afstemming met het CIZ, AWBZ voorzieningen
- digitale ondersteuning proces en vraagverheldering

Planning
2007 / 2008
2007 / 2008
2007/ 2008
2007
2008

WMO prestatieveld 4: Mantelzorg en vrijwilligers

- Nota vrijwilligersbeleid
- Nota ondersteuning mantelzorgers
- Onderzoek naar ondersteuning mantelzorg o.a. pilot "zorg in de buurt"
- Overleg met Platform Vrijwilligers

Planning
2008
2008
2007 / 2008
doorlopend

WMO prestatieveld 5: Deelname maatschappelijk verkeer

- Nota volksgezondheid
  - regionale nota
  - lokale nota
- Nota armoedebeleid: Iedereen doet mee
- Sociale activering
- Schuldhulpverlening
- Woonzorgzone
  - Berflo Es
  - intentieverklaring levensloopbestendige wijken
  - advies levensloopbestendige wijken
- Integrale toegankelijkheid
  - tussenstand projecten

Planning

1^e kwartaal 2008
2008/2009
2008
2007
2007

eind 2007
eind 2007
voorjaar 2008

2007/2008

WMO prestatieveld 6: Individuele voorzieningen

- Actualiseren en toetsen voorzieningenbeleid
- Evalueren aanbestedingsprocedure HH
- Contractbeheer / factuurcontroles HH
- Discussie eigen bijdragen
- Evalueren werkprocessen
- Ontwikkelen vervoersvoorzieningen
- Toetsen WMO verordening
- Evalueren verstrekkingen Hulp bij het huishouden 1 en 2
- Onderzoek samenwerking en afstemming CAK en CIZ

Planning

eind 2007
eind 2007
eind 2007
eind 2007
eind 2007
eind 2007
voorjaar 2008
voorjaar 2008
voorjaar 2008

WMO prestatieveld 7: Maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, oggz en verslavingszorg

- Organisatieplan Procesmanagement 23+
- Implementatie organisatieplan PM23+
- Nota Huiselijk Geweld
- Implementatie speerpunten beleid Huiselijk Geweld
- Alcoholpreventiebeleid Jeugd (Happy Fris, regio en lokaal)
- Twents Kompas
- Aanbod preventie GGZ 2008
- Preventie GGZ – werkwijze v.a. 2009
- Alcoholpreventiebeleid volwassenen (beleidsevaluatie/nota)
- Visie op Vangnet Zorg 2009 e.v.

Planning

eind 2007
2008
eind 2007
2008
medio 2007
1^e helft 2008
eind 2007
2008
eind 2008
2008

Burger en cliëntparticipatie

- Instellen WMO cliëntenraad
- Jaarlijkse WMO conferentie
- Gesprekken in de buurt

Planning

eind 2007
30 november 2007
2007/2008

Nieuwe subsidies

- Subsidieprogramma WMO

Planning

2008

Evaluatie en wettelijke verantwoording

- Deelname basis benchmark WMO
- Deelname benchmark Individuele voorzieningen
- Onderzoek Klanttevredenheid

Planning

2007
2007
voorjaar 2008

1 De gemeente Hengelo en de WMO

1.1 Inleiding

In oktober 2006 is de nota "Mee kunnen doen in Hengelo" door de gemeenteraad vastgesteld. Deze nota richtte zich vooral op de zaken die geregeld moesten worden voor de invoering van de WMO. Dus de realisering van het zorgloket, de overname en verstrekking van de hulp bij het huishouden, de aanbesteding van de hulp bij het huishouden en de burger en cliëntenparticipatie. De aandacht is zowel intern als extern vooral uit gegaan naar het organiseren van de overgang van de hulp bij het huishouden van AWBZ naar WMO. Het jaar 2007 is verder op alle fronten van de WMO een overgangsjaar geweest. Er is voor gekozen het aantal wijzigingen, in de verstrekking van individuele voorzieningen maar ook ten aanzien van subsidies, zo beperkt mogelijk te houden. Er is ook nog geen noodzaak gebleken voor een volledige ommezwaai. Het beleid van Hengelo sluit goed aan op de WMO prestatievelden.

Deze nota "Mee(r) doen met de WMO" richt zich op de kaders voor het beleid ten aanzien van alle prestatievelden en minder op de uitvoering van prestatieveld 6. Daarbij komt dat de wet de gemeente verplicht om in een vierjaarlijkse beleidsnota te beschrijven:

- wat de gemeentelijke doelstellingen en gewenste resultaten zijn per prestatieveld;
- hoe de gemeente samenhangend beleid uitvoert;
- hoe de kwaliteit van maatschappelijke ondersteuning wordt gevolgd;
- hoe ervoor gezorgd wordt dat gebruikers van individuele voorzieningen keuzevrijheid hebben;
- en hoe de gemeente rekening houdt met kleine doelgroepen.

Het beleid van de gemeente Hengelo is verwoord in de programma's en beleidslijnen in de gemeentelijke programmabegroting. In deze nota wordt dit beleid afgezet tegen de opgaven die voortvloeien uit de negen WMO prestatievelden. Per prestatieveld wordt beschreven wat de invloed is van de WMO op het huidige beleid en wat nieuwe initiatieven zullen zijn. De nota gaat uit van een periode van 4 jaar (2008 t/m 2012). Jaarlijks zal over de bereikte resultaten worden gerapporteerd. Jaarlijks zal dan ook de mening van belanghebbenden over het gemeentelijk beleid inzake de WMO gevraagd worden. Wat kan leiden tot tussentijdse bijstelling van doelen en prioriteiten.

Deze nota geeft een overzicht van de beleidsinitiatieven en de verbinding tussen de prestatievelden. Er wordt zo min mogelijk herhaald wat elders al beschreven en uitgewerkt is. De nota is vooral een ordeningsnota en vormt de beleidsagenda voor de komende jaren. Diverse onderdelen zullen apart worden uitgewerkt en hebben een eigen ontwikkel en besluitvormingstraject. In hoofdstuk 2 wordt per prestatieveld beschreven wat actuele thema's en wat de opgaven voor de komende jaren zijn..

De conceptnota wordt gedurende 6 weken ter inzage gelegd. Gedurende de periode van inzage zal advies worden gevraagd aan de gehandicaptenraad en het seniorenplatform. Ook zal aan diverse professionele organisaties een reactie worden gevraagd. Naar verwachting zal de raad de definitieve nota in januari 2008 kunnen vaststellen.

1.2 Visie op de WMO

"Meedoen", is de kern van de Wet Maatschappelijk Ondersteuning (WMO). Soms lukt meedoen niet op eigen kracht, omdat burgers de weg niet weten, een beperking hebben, problemen hebben met opgroeien en opvoeden van hun kinderen, zich in een isolement bevinden of geen hulp willen of durven vragen. Op dat moment is steun nodig. De ondersteuning maakt het mogelijk dat de burger in staat is om ¹een huishouden te voeren; zich te verplaatsen per vervoermiddel; medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

Deze steun kan worden geboden door individuele oplossingen te realiseren maar ook door te zorgen voor een breed algemeen voorzieningenniveau; een gezonde sociale structuur; een leefbare stad. De samenleving is een vangnet waar op teruggevallen moet kunnen worden en waar signalering plaatsvindt.

---

¹ Dit zijn ook de eisen die aan het compensatiebeginsel worden gesteld.

De WMO is per 1 januari 2007 van kracht en stelt alleen de kaders. De reikwijdte van de wet is vastgelegd in negen prestatievelden. Vrijwel alle items behoorden voor de invoering ook al tot het gemeentelijk domein. De WMO prikkelt de gemeente om een grotere verantwoordelijkheid te nemen en meer samenhang aan te brengen tussen de beleidsterreinen. Op termijn zullen mogelijk nog meer voorzieningen en vormen van steun in de thuissituatie onder de WMO worden gebracht. Op dit moment is overigens nog onbekend of en wanneer voorzieningen zoals ondersteunende en activerende begeleiding (nu nog AWBZ) of de financiering van MEE onder de werking van de WMO zullen worden gebracht. Landelijk vindt nog verdere verkenning plaats van hoe de Wmo inhoudelijk verder kan worden versterkt en hoe overlap, afwenteling en ineffectieve effecten tussen de WMO en de AWBZ kunnen worden voorkomen.

De gemeente Hengelo streeft een toegankelijke sociaal maatschappelijke structuur na, die leidt tot een volwaardige deelname aan de samenleving in alle lagen van de bevolking. Sleutelbegrippen zijn participatie, integratie, zorg op maat en vraaggestuurd beleid. Deze uitgangspunten zijn terug te vinden in de gemeentelijke nota's met betrekking tot wonen, welzijn en zorg.

De WMO gaat van algemeen beleid ten aanzien van de leefbaarheid en de sociale samenhang naar individuele voorzieningen; van algemeen beleid op het terrein van wonen, welzijn en zorg tot de individuele voorzieningen. Investeren in algemene voorzieningen, die bijdragen aan het zelfstandig functioneren, hebben als resultaat dat mensen minder vaak of pas later een beroep op een individuele voorziening of professionele ondersteuning behoeven te doen.

Preventief beleid is bedoeld om te voorkomen dat er sprake is van uitval uit de samenleving. Instrumenten daarvoor zijn o.a. de Wet Collectieve Preventie, Wet werk en bijstand, Leerplicht, de opvang van verslaafden, dak- en thuislozen ed. . Versterking van de sociale samenleving door een wijk en buurtgerichte aanpak. Daarnaast is er beleid gericht op risicogroepen en kwetsbare groepen. Dit beleid omvat ook de individuele voorzieningen van de WMO zoals woningaanpassingen, vervoer, rolstoelen en hulp bij het huishouden. De centrale begrippen zijn zelfredzaamheid, participatie en eigen initiatief. Hoe beter het algemene beleid is gericht op alle inwoners hoe kleiner de kans op uitsluiting.

Hoofdpijnen voor het Hengelose gemeentelijke (WMO) beleid zijn:

- zorgen voor samenhang in beleid en beleid in samenhang ontwikkelen
- aandacht voor samenhang tussen algemene en individuele voorzieningen
- streven naar inclusief beleid, beleid dat gericht is op alle burgers
- collectieve voorzieningen kunnen het beroep op individuele voorzieningen beperken of doen uitstellen
- doelgroepenbeleid is gericht op het opheffen van achterstanden

1.3 Regie rol en ketenaanpak

De gemeente heeft op vele terreinen een regierol. Belangrijk is om steeds vast te stellen hoe die rol wordt ingevuld. In het kader van de WMO is het van belang zorg te dragen voor een zo optimaal mogelijke ketenaanpak. Zorg en diensten moeten soms naast elkaar en soms na elkaar beschikbaar zijn. Soms moeten meerdere ketens aan elkaar gekoppeld worden. Bijvoorbeeld in het geval van huiselijk geweld moeten opsporings- en strafrechtelijke ketens gelijk met zorg- en opvangketens ingesteld worden. Ketensamenwerking moet zowel op uitvoerend, op beleid en op bestuurlijk niveau gerealiseerd worden. Ketensamenwerking is in principe niet gebaseerd op een hiërarchische relatie maar op gelijkwaardigheid en het erkennen van onderlinge afhankelijkheid. Er is sprake van een complexe omgeving waar de gemeente één van de spelers is bij maatschappelijke ontwikkelingen. Andere partijen zijn inwoners, woningcorporaties, zorg- en welzijnsinstellingen, verenigingen, organisaties voor informele ondersteuning en de markt. In het kader van de WMO moet de gemeente initiatief nemen, faciliteren en partijen aanspreken op hun verantwoordelijkheid. In het kader van de WMO betekent dit dat de gemeente Hengelo:

- ◆ de processen stroomlijnt en bewaakt en partijen aanspreekt op gemaakte afspraken
- ◆ de activiteiten van verschillende maatschappelijke partners en partijen op elkaar afstemt
- ◆ integraal beleid realiseert
- ◆ ontwikkelingen signaleert en samenbrengt
- ◆ diensten zoals vervoer, hulpmiddelen, woningaanpassing, hulp in het huishouden toekent

1.4 Financiën

Uitgangspunt voor het financiële kader van de WMO is budgettaire neutraliteit. De invoering van de WMO en de uitvoering is echter een dynamisch proces met nog veel onzekerheden. Van de in beschikbare middelen gaat het grotendeels om regulier beleid dat voorheen onder de Welzijnswet, de WVG en het Grote Stedenbeleid viel. Voor de prestatievelen 1,2,3,4,5,7,8 en 9 zijn er dus, met uitzondering van een aantal subsidieregelingen, geen nieuwe middelen. De "nieuwe" middelen zijn bestemd voor de uitvoering van de hulp bij het huishouden en slechts dus een aanvulling op de bestaande Wvg middelen.

Bestuursakkoord

In het Bestuursakkoord tussen de VNG en het Rijk is afgesproken dat in 2008 de verdeling van het WMO budget plaatsvindt op basis van het ontwikkelde objectieve verdeelmodel. Oorspronkelijk was het de bedoeling om stapsgewijs over te gaan van het historische model naar het objectieve verdeelmodel. De herverdeeleffecten moeten nu door de gemeenten in één keer worden opgevangen. Het Sociaal Cultureel Planbureau heeft van het kabinet de opdracht gekregen te adviseren over de toereikendheid van het WMO budget voor de huishoudelijke hulp. In 2008 zal pas een eerste advies worden uitgebracht. Over de hoogte van de vergoeding voor de uitvoeringskosten is ook nog discussie tussen Rijk en gemeenten. Ook hier zal te zijner tijd een derde partij advies over uitbrengen. Het gaat hier om de kosten van:

- beleid en afstemming
- indicatiestelling / proces
- inkoop van de zorg (aanbesteding)
- verstrekken van persoonsgebonden budgetten
- inning eigen bijdragen
- beheer van het proces van zorgverlening

Ook de AWBZ subsidieregelingen: Diensten bij Wonen met Zorg, Zorgvernieuwingsprojecten ggz (ZVO), Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg (CVTM) worden vanaf 2008 via het objectieve verdeelmodel verdeeld. In 2007 zijn deze middelen nog op historische grondslag over de gemeenten verdeeld.

Vanaf 2008 vormen de WMO-middelen voor hulp in de huishouding en de voormalige AWBZ subsidieregelingen één budget zonder schotten.

In 2006 heeft de Tweede Kamer de motie Mosterd aangenomen. Dit betekent dat de gemeenten waar de kosten van hulp bij het huishouden tussen 2005 (het ijkjaar) en 2006 meer dan 5% gestegen zijn, hiervoor gecompenseerd zijn. Hengelo was één van die gemeenten.

Onzekerheden

Er zijn een aantal ontwikkelingen waarvan we de uitkomsten nog niet kunnen overzien maar die wel bepalend zullen zijn voor de financiële ruimte.

- De wijze van voortzetting GSB financiering
- Effecten van aanbesteding (prijs inkoop hulp bij het huishouden) ten opzichte van budget en vraag
- Stijging van de vraag als gevolg van demografische ontwikkelingen en extramuralisering
- De noodzakelijke middelen om prestatievelid 3 (informatie, advies en cliëntondersteuning) het zorgloket te laten functioneren
- De kosten van de procesverplichtingen (jaarlijks klanttevredenheidsonderzoek, landelijke benchmark, realiseren van burger- en cliëntparticipatie, communicatie met inwoners)
- Effect van het feit dat dure woningaanpassingen volledig voor rekening van de gemeente komen
- Herziening verdeelsystematiek doeluitkering maatschappelijke opvang

2 Beleid per prestatieveld

2.1 Prestatieveld 1: Sociale samenhang en leefbaarheid

“Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten.”

Inleiding

Leefbaarheid en sociale samenhang zijn veel omvattende begrippen die door heel veel factoren beïnvloed worden. Zoals het sociale beleid, veiligheid, woonomgeving, individualisering, economische ontwikkeling etc. Eigenlijk is het een allesomvattend prestatieveld. Prestatieveld 1 heeft door de algemene omschrijving een brede doelgroep en verbanden met alle andere prestatievelden in de WMO. Sociale samenhang kan bijvoorbeeld niet zonder de inzet van vrijwilligers. Individuele problemen van burgers (zorgmijders, risicjongeren) hebben invloed op de leefbaarheid. Het ontbreken van een sociaal netwerk is vaak onderdeel van het probleem. Ook is de tendens dat door de vergrijzing, extramuralisering en maatschappelijk herstel veel meer mensen in de wijk (blijven) wonen in plaats van in een zorginstelling. Deze mensen behoeven gezien hun beperkingen veel meer dan voorheen de aandacht van de gemeentelijke overheid om niet in een sociaal isolement terecht te komen. De huidige maatschappij vraagt meer zelfredzaamheid en zelfverantwoordelijkheid. De verantwoordelijkheid voor het inrichten van het eigen leven ligt bij de mensen zelf, jong en oud, man en vrouw, autochtoon en allochtoon. Aan de gemeente de taak te waarborgen dat iedere burger gelijke kansen krijgt zodat een ieder zijn of haar emancipatie optimaal kan realiseren.

Dit prestatieveld heeft vooral een relatie met het beleidsprogramma 2 “Mens in de samenleving”. (zie ook bijlage) De actieve participerende burger staat daarin centraal. Het huidige gemeentelijk beleid met betrekking tot welzijns- en sociaal beleid, integraal wijkgericht werken, wijkwelzijn, cultuur en sportbeleid in het kader van programma 2 is al geheel in lijn met de doelen binnen dit prestatieveld.

Wat gaan we doen

Door de invoering van de WMO wordt meer dan ooit de nadruk gelegd op samenhang en integraal beleid. Het motto “iedereen moet mee kunnen doen” staat zeer nadrukkelijk voorop. Dit motto was al ruimschoots terug te vinden in de diverse beleidsprogramma’s en beleidslijnen. De WMO leidt dus niet tot een koerswijziging op dit punt. Wel wordt er in het kader van de WMO nog een extra inspanning gevraagd om het bestaande beleid beter op elkaar af te stemmen.

Sociale structuurvisie

Een van de nieuwe bouwstenen van dit prestatieveld wordt de sociale structuurvisie. Met de programma’s van de gemeentelijke beleidsbegroting beschikken we over een, op zich compleet, inhoudelijk en financieel kader. Toch zijn er nog vraagstukken waarop we geen eenduidig en integraal antwoord kunnen geven. Gewenst is een samenhangende integrale benadering van sociaal beleid, waarin de verschillende onderdelen nog explicieter met elkaar in verband worden gebracht om tot oplossingen te kunnen komen. De programmatische afstemming op sociaal beleid (binnen en tussen beleidsterreinen) en de te maken keuzes daarin, moeten de input gaan vormen voor de keuzes bij infrastructurele vraagstukken zoals locatie, spreiding, accommodatie en bereikbaarheid. Ofwel de ‘zachte’ infrastructuur wordt dan bepalend voor de ‘harde’ infrastructuur. En wanneer de ‘harde’ infrastructuur eenmaal is gerealiseerd, is dat weer (mede)bepalend voor wijzigingen, aanpassingen of vernieuwing van de ‘zachte’ infrastructuur. Het doel van de sociale structuurvisie luidt:

Analyseren van, samenhang aanbrengen tussen en keuzes maken ten aanzien van sociale programmeringsvraagstukken (‘zachte’ infrastructuur) en de gemaakte keuzes waar mogelijk vertalen naar ruimtelijk fysieke ontwikkelingen (‘harde’ infrastructuur), teneinde voor de komende 15 jaar een samenhangend sociaal beleid te kunnen uitvoeren.

De structuurvisie zal medio 2008 op papier staan.

Integraal wijkgericht werken

De beleidslijn 3 van programma 2, ‘Sociale kwaliteit in wijken en wijkwelzijnsvoorzieningen’ stelt de keuze van Hengelo voor Integraal (én Interactief) Wijkgericht Werken (IWW) centraal. Doel is het bevorderen van de sociale en fysieke kwaliteit in de wijken. IWW geeft daarmee het belang aan van de koppeling tussen sociale en fysieke beleidsterreinen. Daar waar fysieke stedelijke projecten (en waar mogelijk ook omgekeerd) in het vooruitzicht liggen, moet tijdig gekeken worden naar de sociale visie en sociale infrastructuur van een plangebied. Burgers betrekken bij ontwikkelingen in

hun directe leefomgeving is het credo van Integraal Wijkgericht Werken. Afstemming tussen bewoners(organisaties), de sociale partners die in de wijk actief zijn en de gemeente vindt plaats in de wijkplatforms. In de interactie van professionals met bewoners(organisaties) is het wijkopbouwwerk een belangrijke samenwerkingspartij. Een van de basisvoorzieningen in de wijken zijn de wijkwelzijnsvoorzieningen. Zij ontwikkelen zich waar nodig steeds meer in de richting van multifunctionele wijkwelzijnsaccommodaties. In de hierboven genoemde sociale structuurvisie zal ook op deze ontwikkeling worden ingegaan. Inzet van vrijwilligers is onontbeerlijk in relatie tot integraal wijkgericht werken en wijkwelzijn. Bewonersorganisaties en wijkwelzijnsaccommodaties kunnen niet bestaan zonder de inzet van de vele vrijwilligers. Ook in dat verband vraagt de WMO van de gemeente een gedegen beleidsvisie voor de komende jaren. Bij prestatieveld 4 wordt hier ook op in gaan.

Sport en cultuur

Het verenigingsleven binnen sport en cultuur levert een belangrijke bijdrage aan de sociale samenhang en de leefbaarheid. Een opgave in de herstructurering Berflo Es én van de nota Herstructurering Sportvelden is om de sportparken deel uit te laten maken van de woonomgeving door interactie tot stand te brengen. Sport wordt hier gebruikt als middel om de leefbaarheid te vergroten door de inzet van wijk sportconsulenten (uitvoering BOS-regeling). Er ligt ook een verbinding met prestatieveld 2. Voorbeelden zijn onder meer het Fit-No-Fat programma waarbij sport ingezet wordt om een gezonde levensstijl te bevorderen. Verder is er een relatie met de ontwikkeling van de Brede School.

Cultuur draagt bij aan individuele vorming en ontwikkeling van mensen en aan maatschappelijke deelname. De gemeente wil het cultureel bewustzijn van de inwoners van Hengelo stimuleren zodat zij weten wat hun stad aan kunst en cultuur te bieden heeft en hoe daar aan deel te nemen. Dit vraagt om een kwalitatief sterke, duurzame en diverse culturele infrastructuur. In de nota "Vrij spel voor de verbeelding" is de kunst en cultuurvisie van de gemeente Hengelo verwoord. De beleidsvoornemens zijn onderverdeeld in: culturele basisinfrastructuur, deelname aan kunst en cultuur, productie- en presentatieklimaat van kunst.

Diversiteitbeleid

Diversiteitbeleid richt zich op het bestrijden van belemmeringen die een volwaardig burgerschap in de weg staan en probeert de verschillen en overeenkomsten tussen mensen positief te benutten. Doel is dat inwoners meedoen in de Hengelose samenleving, zich thuis voelen en zich gehoord weten. De doelstelling van de WMO (iedereen moet mee kunnen doen) sluit nauw aan bij de doelstelling van het gemeentelijk diversiteitbeleid. Jaarlijks wordt er een uitvoeringsprogramma vastgesteld. Hierdoor is het mogelijk in te spelen op signalen vanuit de samenleving en de actualiteit. In 2007/2008 zijn de volgende initiatieven gepland:

- Vrouwen in kwetsbare posities
- Dagindeling
- Subsidieprogramma allochtonen zelforganisaties
- VIBEZ – vrouwen in besturen

Voor 2008 is het thema voor de programma's jeugd en jongeren.

2.2 Prestatieveld 2: Preventie jeugd

“Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met het opgroeien en ondersteuning van ouders met problemen met opvoeden”

Inleiding

Dit prestatieveld richt zich op jeugdigen en hun ouders bij wie sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstanden, psychosociale problemen of schooluitval. Al die situaties waar zorg op grond van de Wet op de Jeugdzorg (nog) niet nodig is of kan worden voorkomen. Deze afbakening is overigens niet altijd zo gemakkelijk te maken. Landelijk zijn (al lang voor de invoering van de WMO) afspraken gemaakt over een 5-tal functies die aangeven welke zaken tot de verantwoordelijkheid van de gemeenten behoren om een goede aansluiting op de voorzieningen in het kader van de Wet op de Jeugdzorg te waarborgen. Het gaat om de volgende functies:

- a. Informatie en advies
- b. Signalering
- c. Toeleiding
- d. Licht pedagogische hulp
- e. Coördinatie van zorg

Dit prestatieveld sluit volledig aan op het gemeentelijke programma 1 Mens in ontwikkeling. De bij de inleiding genoemde 5 functies zijn een goede leidraad om te beschrijven wat er in Hengelo reeds in gang is gezet.

Wat gaan we doen

Net als bij prestatieveld 1 kan worden vastgesteld dat de invoering van de WMO niet leidt tot een koerswijziging. De huidige missie “niemand tussen wal en schip” sluit immers naadloos aan op het motto “iedereen moet mee kunnen doen”. De WMO geeft de gemeente bij dit prestatieveld de opdracht integraal en samenhangend beleid te ontwikkelen en meer dan ooit het beleid te toetsen aan het motto mee kunnen doen.

Nota jeugdbeleid 2007-2010: Jeugd in ontwikkeling: steunen en stimuleren

Binnen de nota jeugdbeleid is gekozen voor de volgende uitgangspunten: het kind of de jongere (van 0 tot 23 jaar) staat centraal (1), aansluiten bij dagelijks leven (2) en het vergroten van de ontwikkelingskansen door te focussen op mogelijkheden en potenties (3).

Het beleid is succesvol wanneer jongeren en kinderen ruimte krijgen om aanwezig te zijn in de wijken, daar te spelen en te bewegen en uitdagingen aan te gaan. Succes betekent ook dat er minimale voortijdige uitval moet zijn uit voorzieningen; dat kinderen, ouders en professionals de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben, dat er minder risicogedrag is onder jongeren en minder overlast op straat.

De uitwerking van de visie vindt plaats via vier programmaliijnen:

- Thuis - een veilige en gezonde basis
- Opvang, leren en werken - groei en ontwikkeling
- Vrije tijd - leuk en spannend (binnen grenzen)
- Zorgstructuur

In de beleidsnota is het kader voor het jeugdbeleid neergezet. Uitwerking van dit kader vindt plaats via beleidsmaatregelen. Dit overzicht wordt jaarlijks uitgewerkt in de beleidsbegroting in concrete activiteiten met resultaten, een tijdspad en financiële consequenties.

Centrum voor Jeugd en Gezin

Binnen de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin dient invulling te worden gegeven aan de in de inleiding genoemde 5 functies. Een aantal van deze functies zijn in Hengelo inmiddels goed ingevuld. Met name ten aanzien van signalering, toeleiding naar zorg en de coördinatie van zorg is er in Hengelo al jarenlang een dicht netwerk van vangnetten en overleg. Door uitwisseling en samenwerking tussen buurtwerk, scholen, jeugdzorg, politie en diverse andere organisaties worden problemen en ontwikkelingsstoornissen van jeugdigen snel geconstateerd en is het mogelijk vraag en aanbod snel te koppelen. De gemeentelijke procesmanagers spelen hierin een belangrijke rol. Er wordt wel nog steeds gewerkt aan verbetering. Geprobeerd wordt nog dichter bij de vindplaats te gaan werken en kleinere zorg/overlegteams te realiseren. In Hengelo Zuid draait sinds twee jaar een pilot met zorgteams voor kinderen tot 12 jaar en hun ouders. Deze vorm wordt vanaf 2008 verder uitgerold over Hengelo. In het voortgezet onderwijs zijn zorgadviesteams per school gerealiseerd.

Als het gaat om de functie licht pedagogische hulp worden er in Hengelo diverse vormen van hulp aangeboden. Hengelo is een van de 50 gemeenten die de beschikking heeft gekregen over de

impulsmiddelen voor opvoedingsondersteuning. Doel van deze middelen is om het bereik van risicogezinnen en jeugdigen te vergroten en kennis te vergaren over de effectiviteit van interventies en methoden. Met deze middelen zijn in Hengelo o.a. de zorgadviesteams gerealiseerd, is er extra casemanagement voor multiprobleem gezinnen ingesteld en wordt er kortdurende pedagogische gezinsbegeleiding ingezet. Naast deze vormen van opvoedingsondersteuning worden in Hengelo trajecten uitgevoerd in het kader van MIM/Homestart en worden opvoedcursussen en themabijeenkomsten georganiseerd. In dit kader overweegt de gemeente (samen met Enschede en Almelo) Triple P in te voeren. Een voorstel wordt voorbereid. Triple P (= Positief Pedagogisch Programma) is een preventieprogramma dat als doel heeft het probleemgedrag van kinderen te verminderen en het opvoedingsgedrag van ouders te verbeteren. Kennis, vaardigheden en zelfvertrouwen van ouders wordt versterkt. Triple P is evidence based, zorgt voor eenheid van taal in de gehele jeugdzorg en biedt mogelijkheden om het aanbod beter af te stemmen en te toetsen.

De functie informatie en advies heeft in Hengelo tot nog toe niet concreet invulling gekregen. Het streven is te komen tot laagdrempelige voorzieningen voor alle jeugdigen en ouders. Hiermee ontstaat er een toegankelijke voorziening voor informatie en advies bij opvoedingsvragen. Het streven is erop gericht om eind 2008 een Centrum voor Jeugd en Gezin te kunnen openen. Kernpartners in deze ontwikkeling zijn de Jeugdgezondheidszorg (in Hengelo uitgevoerd door de GGD en Carint), het Maatschappelijk Werk (Carint) en Bureau Jeugdzorg.

Taal en leerachterstand

Dit verloopt via 2 sporen. Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en schakelklassen.

VVE is op dit moment geïmplementeerd in 3 wijken in Hengelo, de Berlfo Es, Hengelose Es en Groot Driene, met het programma Piramide op de peuterspeelzalen en in de groepen 1 en 2 van de basisscholen. In de wijken Hasseler Es en Wilderinkshoek wordt volgend jaar gestart met het traject Vversterk. Hier zal een eerste aanzet worden gegeven tot samenwerking en de doorgaande lijn, het programma dat hier gebruikt gaat worden is Puk en Co en Schatkist.

Tevens is de overdracht peuterspeelzaal naar de basisschool belangrijk, formuleren hiervoor zullen Hengelo breed worden ingevoerd in januari 2008.

Schakelklassen zijn er in elk stadsdeel. Ze werken interzuilair en zijn dus toegankelijk voor kinderen van alle basisscholen. Ze zijn bedoeld voor de 4-5 jarigen die niet tot nauwelijks aanspreekbaar zijn in het Nederlands. Dit wordt getoetst door de taalcoördinatoren van de schoolbesturen.

Brede School Netwerk

Het Brede School Netwerk heeft als visie dat elk kind zicht optimaal moet kunnen ontplooiën in een veilige omgeving, waarbij wederzijds respect een voorwaarde is.

De brede school aanpak maakt het mogelijk om vraagstukken in de wijken integraal aan te pakken. De doelstellingen zijn dan ook het wegnemen van factoren die het ontwikkelings- en onderwijsleerproces negatief beïnvloeden, het wegnemen van factoren als gevolg van sociale, economische en culturele omstandigheden waaronder kinderen opgroeien. De ouders spelen een belangrijke rol. De samenwerking tussen onderwijs, welzijn, zorg en andere maatschappelijke partners speelt hierbinnen een belangrijke rol. De Brede School verbindt bovendien, omdat het verder gaat dan jeugd en onderwijs, de prestatievelden 2 en 1 met elkaar.

De aanpak bestaat uit het werken met een cyclus waarin het raadplegen van kinderen, ouders en professionals een belangrijke plek inneemt. De uitkomsten vormen de basis voor een aanbod van activiteiten in 5 programmaliijnen. In een pilot in Hengelo Zuid is gestart met het allereerste Brede School Netwerk. Na evaluatie zal in 2008 gestart worden met de uitrol van de brede school aanpak over de rest van Hengelo.

Jeugd en Veiligheid

Er zijn drie stadsdeelteams Jeugd die voorzieningen realiseren voor jongeren ter voorkoming van overlast en criminaliteit. De schade en herstelkosten en incidenten met minderjarige jongeren zijn daardoor bijvoorbeeld gedaald.

Nota Spelen

De gemeente Hengelo stelt zich ten doel om voldoende en een evenwichtig gespreid patroon van speelplekken te realiseren dat aansluit op de behoefte van de verschillende doelgroepen die er gebruik van maken en stelt daarvoor de benodigde middelen beschikbaar. De gemeente streeft er naar om minimaal 3% van haar grondgebied (dat bedoeld is als woongebied) bij de ontwikkeling van nieuwe wijken in te richten als formele speelruimte. Voor bestaande wijken geldt als uitgangspunt dat de huidige speelruimte mag niet verminderen en zodra dat mogelijk is, vergroot worden tot een speelareaal van 3%.

2.3 Prestatieveld 3: Informatie en advies

“Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.”

Inleiding

Doel van dit prestatieveld is het verstrekken van informatie en advies, zorg dragen voor ondersteuning en begeleiding. Helpen wegwijs worden en zoeken naar juiste oplossingen. De burger, en dan vooral de burger die als gevolg van leeftijd en/of beperking een toenemende behoefte aan informatie en advies heeft, wil het liefst alle informatie op één punt vinden. Om “mee te kunnen doen” is juiste informatie over algemene, collectieve en individuele voorzieningen essentieel. Cliëntondersteuning is zinvol voor kwetsbare groepen en heeft uiteraard ook als doel de zelfredzaamheid en participatie te bevorderen. Cliëntondersteuning is vraaggericht en korter en minder intensief dan begeleiding of hulpverlening. Informatie, advies en cliëntondersteuning kunnen algemeen en individueel zijn. Cliëntondersteuning moet niet verward worden met cliëntenparticipatie, medezeggenschap ed.

Al geruime tijd voor de invoering van de WMO werd er door de gemeente, zowel lokaal als in regionaal verband, gewerkt aan het realiseren van een centraal punt waar alle informatie en advies functies gebundeld konden worden. Een zorgloket dus. De gemeenten in Twente werken onder andere samen ten aanzien van de digitale ontwikkelingen in relatie met de zorgloketten. Het gaat dan bijvoorbeeld om het ontwikkelen van een sociale kaart, digitale ondersteuningsinstrumenten voor vraagverheldering en informatie-uitwisseling) en opleidingen en cursussen voor loket medewerkers. Daarbij zijn ook PCPT, MEE-Twente, het zorgkantoor, de provincie Overijssel en het CIZ betrokken.

In het najaar 2006 is gestart met het Hengelose “zorgloket” als onderdeel van het Publieksplein. Vanaf dat moment is het voormalige Wvg-loket vervangen door een zorgloket. Hiermee is er een centraal punt (fysiek, telefonisch en schriftelijk) gerealiseerd waar men terecht kan met vragen en ondersteuning over wonen, welzijn en zorg en natuurlijk de WMO-voorzieningen kan aanvragen. Het zorgloket en de functies die geboden worden zijn nog in ontwikkeling. Deze ontwikkeling vindt plaats in samenwerking met de Hengelose organisaties en instellingen op het terrein van wonen, welzijn en zorg. Het bieden van informatie, advies en cliëntondersteuning is het begin van de keten van zorg en hulpverlening. Deze keten moet bij wonen en welzijn kunnen beginnen. Een zorgloket maakt het mogelijk de vraag integraal te beoordelen en oplossingen te zoeken.

De uitgangspunten voor het zorgloket zijn:

- Mensen kunnen met alle vragen op het terrein van wonen, welzijn en zorg terecht.
- Niet de cliënt maar de vraag wordt indien nodig doorgeleid.
- Het loket functioneert onafhankelijk van (zorg)aanbieders.
- De hulpvraag wordt integraal benaderd.

Wat gaan we doen

De WMO heeft de doorslag gegeven om snel een zorgloket te realiseren. De spreekwoordelijke duw in de rug. Winst van de WMO is dat er veel aandacht is voor een integrale aanpak. Het zorgloket maakt dat informatie over lokale algemene en individuele voorzieningen gemakkelijk te verkrijgen is. Het loket biedt mogelijkheden tot een gecoördineerde en integrale afhandeling van hulpvragen en stroomlijnt de toeleiding naar het beschikbare aanbod. Er zal meer zicht ontstaan op overlap cq. witte vlekken. De aandachtspunten en plannen voor de verdere ontwikkeling en vervolmaking van de functies en werkwijze van het zorgloket worden hieronder verwoord.

Het zorgloket moet de burger van Hengelo onafhankelijk informeren en adviseren bij het maken van keuzes op het gebied van wonen, welzijn en zorg. Het motto is “lever het of regel het”. Al in de eerste helft van 2007 blijkt dat het loket een belangrijke schakel vervult. Meer mensen dan verwacht melden zich bij het loket voor informatie, steun of het aanvragen van een voorziening. Om in het zorgloket deskundig en onafhankelijk advies te kunnen geven, heeft de gemeente behoefte aan een overzicht van alle diensten en aanbieders in de gemeente. Deze informatie wordt bij elkaar gebracht in de vorm van een digitale sociale kaart. Er is al een sociale kaart beschikbaar (www.socialekaarttwente.nl). In Twents verband en op lokaal niveau wordt nog gewerkt aan de verbreding en verdieping van deze sociale kaart.

Actiepunten voor de verdere ontwikkeling van het zorgloket zijn:

- vervolmaken van de sociale kaart
- voldoende deskundigheid en kennis in en beschikbaar voor het loket
- goede samenwerking en afspraken met het CIZ
- goede samenwerking en afspraken met diverse (zorg)aanbieders en ondersteunende organisaties zoals:
  - de financieel- administratieve en sociaaljuridische dienstverlening in Hengelo
  - samenhang met AWBZ voorzieningen en samenwerking met het CIZ
  - samenhang en afstemming met sociale zaken (wet werk en bijstand)
  - samenwerking met vrijwilligersorganisaties en aanbieders van (gemaks)diensten
  - samenhang met de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin
- het ontwikkelen van digitale ondersteuning van het proces van vraagverhelderen

2.4 Prestatieveld 4: Mantelzorg en vrijwilligers

“Het ondersteunen van mantelzorgers daaronder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarmaken, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers. ”

Inleiding

Doel van dit prestatieveld is het ondersteunen van lokale mantelzorgorganisaties, stimuleren van vrijwilligersprojecten en initiatieven. Kortom faciliteren en ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers. Participatie en een volwaardige deelname aan de samenleving zijn sleutelwoorden. De WMO zet in op het meedoen en de zelfredzaamheid van burgers. Daarbij is een cruciale rol weggelegd voor vrijwilligerswerk en mantelzorg. Er is dus ook een apart prestatieveld voor in de wet opgenomen. In de toelichting op de wet wordt aangegeven dat zelfredzaamheid en de inzet van mantelzorgers en vrijwilligers cruciaal zijn om de zorg voor mensen met een beperking te kunnen oplossen. Mantelzorg en vrijwilligerswerk verschillen naar inhoud en motivatie van betrokkenen. Overeenkomst is de inzet voor naasten. Met de WMO is het voor het eerst dat de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers een wettelijke basis hebben gekregen. De gemeente staat voor de uitdaging om de informele netwerken te versterken en de bijdragen van mantelzorgers te steunen en de inzet van vrijwilligers te vergroten. Mantelzorgers en vrijwilligers leveren een onmisbare bijdrage aan onze samenleving. Een zorgelijke ontwikkeling is dat er sprake is van een toenemende druk op mantelzorgers en vrijwilligers (minder kinderen, meer werkende vrouwen, individualisering, geografische afstand, extramuralisering, vermaatschappelijking van de zorg, vergrijzing).

Vrijwilligers

We kunnen vaststellen dat er in Hengelo veel vrijwilligers actief zijn. Ze zijn echter lang niet allemaal onderdeel van gemeentelijk beleid en als dat wel het geval is, komen ze in de verschillende beleidprogramma's terug. Bijvoorbeeld vrijwilligers in het kader van het project MIM-Homestart, vrijwilligers in het kader van het project buurtbeheer. Maar ook binnen de zorg zijn diverse vrijwilligersorganisaties actief. Sommigen krijgen subsidie van de gemeente, andere organisaties werken zonder subsidie. In een "Quick scan" heeft Welzijn Ouderen Hengelo in 2006 voor de gemeente de vrijwilligersorganisaties actief op het terrein van ondersteuning van ouderen en gehandicapten (gemaksdiensten) in kaart gebracht waar uit blijkt dat er een veelheid van initiatieven en organisaties is.

Er kan een groot aantal deelgebieden worden onderscheiden in het vrijwilligerswerk. Zowel de aard van het werk als de organisaties waar vrijwilligers actief zijn verschillen aanzienlijk. Er zijn organisaties die alleen uit vrijwilligers bestaan, organisaties met één of enkele beroepskrachten, professionele organisaties waar vrijwilligers afgebakende taken of projecten uitvoeren. Vrijwilligers hebben een maatschappelijke en economische betekenis, die nu in het kader van de WMO weer expliciet onder de aandacht wordt gebracht. Het gemeentelijk beleid inzake vrijwilligers richt zich op het faciliteren en zonnodig knelpunten wegnemen zodat de inzet van vrijwilligers voor van algemeen belang geachte maatschappelijke activiteiten en/of voorzieningen in stand gehouden kunnen worden.

Mantelzorg

Mantelzorg is een vorm van onbetaald werk, maar is niet gelijk te stellen aan vrijwilligerswerk. Mantelzorg vindt bijvoorbeeld niet plaats in een georganiseerd verband en wordt alleen gedaan omdat er sprake is van een emotionele band. Het gemeentelijk beleid met betrekking tot mantelzorg beperkte zich tot nu toe tot de subsidiering van de Stichting Informele Zorg en het Hengelose steunpunt. In 2007 heeft wel al onderzoek plaatsgevonden naar de mantelzorgers in Hengelo. Dit onderzoek heeft geleid tot een aantal concrete conclusies. Het gaat hierbij om:

- ontwikkelen van specifiek mantelzorgbeleid in relatie tot overige welzijnsbeleid
- mantelzorgers in kaart brengen
- specifieke informatie en advies voor mantelzorgers verzamelen
- praktische ondersteuning (o.a. respijtzorg) bieden
- samenhang in ondersteuningsaanbod realiseren
- belangenbehartiging realiseren

Wat gaan we doen

Nota vrijwilligers en nota mantelzorgers

Het gemeentelijk beleid inzake vrijwilligers en mantelzorgers zal worden geactualiseerd. De verschillen en overeenkomsten tussen vrijwilligers in de zorg en ondersteuning van WMO-cliënten en overige vrijwilligers (bijvoorbeeld in het verenigingsleven) kunnen dan in kaart worden gebracht. Een belangrijke vraag is hoe gaat de gemeente haar rol ten aanzien van het vrijwilligerswerk en mantelzorg invullen. En hoe kunnen belemmeringen in wet en regelgeving weggenomen worden en kan er een heldere infrastructuur op lokaal niveau gerealiseerd worden.

Platform vrijwilligers

Naast het voornemen om het gemeentelijk beleid inzake vrijwilligers en mantelzorgers in nota's vast te leggen, worden diverse initiatieven nu al reeds in gang gezet.

In een geregeld overleg met het Platform Vrijwilligers (het gaat hier om vrijwilligers in de zorg en ondersteunende diensten) gaan we de effecten van de WMO op het vrijwilligerswerk in de zorg monitoren en de ervaringen inbrengen voor de verdere ontwikkeling van beleid en voorzieningen.

Steunpunt Informele Zorg

Het Steunpunt Informele Zorg houdt zich in Hengelo en in 9 andere Twentse gemeenten bezig met mantelzorgondersteuning en de inzet van vrijwillige thuiszorg. De organisatie werd tot de invoering van de WMO vanuit de AWBZ gefinancierd. Vanaf 2007 hebben gemeenten het subsidie stokje overgenomen. In 2007 heeft Informele Zorg naast de subsidie voor de reguliere taken een extra subsidie ontvangen om (regionaal) initiatieven te nemen met betrekking tot mantelzorgers van GGZ- cliënten en mantelzorgers van (allochtone) dementerenden.

In 2006/2007 is voor de gemeente Hengelo door een drietal studenten van de Saxion Hogeschool Enschede een onderzoek uitgevoerd naar de ondersteuningsbehoefte van mantelzorgers. In samenwerking met het Steunpunt Informele Zorg en andere partners worden de aanbevelingen uit dit onderzoek nader uitgewerkt (o.a. gerichte informatievoorziening). Hiervoor wordt ook een ondersteunende subsidie van de provincie ingezet. Een van de initiatieven wordt de pilot "zorg in de buurt". Doel is om in gesprek te raken met mensen die ondersteuning nodig hebben en mensen die ondersteuning kunnen bieden. Ook de WMO conferentie eind 2007 heeft het thema mantelzorg meegekregen.

Preventieve Ondersteuning Mantelzorg (POM methodiek)

Deze methodiek is een instrument om in een vroeg stadium overbelasting of behoefte aan ondersteuning te kunnen signaleren. De zorgaanbieders waar de gemeente ten behoeve van de hulp in de huishouding een contract mee heeft gesloten maken gebruik van deze methodiek en de gemeentelijk wmo consulenten ook.

2.5 Prestatieveld 5: Deelname maatschappelijk verkeer

“Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en het bevorderen van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of psychosociaal probleem.”

Inleiding

Doel van dit prestatieveld is zorgen voor een zelfstandige deelname aan de samenleving door beleid te voeren op de oorzaken van uitval, signaleren van risico's en het beleid daarop richten. Begeleiding bieden aan burgers met problemen. In het kader van dit prestatieveld moet beleid worden ontwikkeld dat bijdraagt aan (een zelfstandige) deelname aan de samenleving. Het gaat om mensen met een lichamelijke beperking, een verstandelijke beperking, een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem. Ouderen behoren niet primair tot deze groep maar ouderen vanaf 75 jaar nemen wel een bijzondere positie in. Met het oog op specifieke situaties van groepen kunnen specifieke acties nodig zijn om hun deelname aan het maatschappelijk verkeer en hun zelfstandig functioneren te bevorderen.

Dit prestatieveld sluit vooral aan bij programma 3, maar ook bij de doelen en reikwijdte van programma 1, 2 en 5. Het gaat in al deze programma's dan vooral om degenen die in het beleid als kwetsbare groepen genoemd worden. Wanneer we uitgaan van de preventieve werking van beleid en maatregelen richt dit prestatieveld zich toch ook op de hele samenleving. Er ligt een relatie tussen prestatieveld 5 en 6 als het gaat om de wisselwerking tussen collectieve en individuele voorzieningen.

Zelfstandig wonen en leven en het voorkomen van sociaal isolement zijn de sleutelbegrippen. Dit vraagt om maatregelen, niet alleen op terrein van wonen, welzijn en zorg maar ook op het terrein van inrichting en beheer van de openbare ruimte, mobiliteit, ruimtelijke ordening en economie. Hengelo beoogt een stad te zijn met voor iedereen plezierige verblijfs- en ontmoetingsmogelijkheden en met een schoon, veilig en leefbaar woon- en leefklimaat in de wijken (doelstelling fysieke pijler Grotestedenbeleid).

Wat gaan we doen

Naar de toekomst toe moet veel vaker gekeken worden naar oplossingen in de vorm van algemene voorzieningen, zoals levensloopbestendig bouwen, gericht bouwen voor specifieke doelgroepen, toegankelijkheid regulier openbaar vervoer, toegankelijkheid openbare ruimte en infrastructuur (bushaltes, supermarkt, geldautomaat ed. Algemeen waar kan, individueel waar nodig. Hierna worden diverse aandachtsterreinen en ontwikkelingen benoemt.

Het gemeentelijk beleid is zorg te dragen voor mogelijkheden om zo lang en zo goed mogelijk zelfstandig te kunnen wonen en belemmeringen binnen en buiten de woning opheffen of verminderen. Een zo gewoon mogelijk leven ondanks beperkingen door ouderdom of handicap is de kern van de gemeentelijke opvattingen over wonen, zorg en welzijn. Allerlei welzijns -en bewegingsactiviteiten voor ouderen en gehandicapten moeten zo veel mogelijk geïntegreerd worden met het algemene welzijnsaanbod.

Gezondheidsbeleid / Wet Collectieve Preventie (WCPV)

De WCPV en de WMO hebben diverse raakvlakken met elkaar. Overstijgend doel is het bevorderen van de kwaliteit van leven van burgers. De WCPV heeft als doel de gezondheid van nog gezonde burgers te bevorderen en te beschermen. De WMO richt zich op het wegnemen van belemmeringen om te participeren in de maatschappij. Een goede gezondheid zowel psychisch, sociaal als in fysiek opzicht maakt deelname aan de maatschappij beter mogelijk. Wanneer mensen een kwalitatief goed leven leiden, zullen zij meer openstaan voor actieve deelname aan en betrokkenheid bij de maatschappij. Beide wetten hebben dus effect op de civil society. Preventie is wat de wetten verbindt. In dat kader is er ook een toenemende aandacht voor sociale factoren als medeveroorzakers van ziekten en dus voor welzijnsactiviteiten.

Binnen de WMO is nu nog veel aandacht voor de zichtbare individuele voorzieningen. Met preventieve maatregelen is echter ook veel winst te behalen. Het gemeentelijk gezondheidsbeleid richt zich op het bevorderen van een goede gezondheid van inwoners van Hengelo en vermijdbaar verlies van gezonde levensjaren terugdringen. Actuele onderwerpen zijn: alcohol, roken, overgewicht. Het project "Ambassadeur gezond leven" moet er toe bijdragen dat gezondheidsverschillen als gevolg van de sociaal economische situatie wordt terug gedrongen.

Verder heeft de lokale infrastructuur van de gezondheidszorg de aandacht. De gemeente Hengelo heeft ten behoeve van de uitkeringsgerechtigden en andere mensen met een laag inkomen een collectieve verzekering afgesloten met zorgverzekeraar Menzis. In dat kader financiert Menzis diverse projecten gericht op gezondheidsverbetering en life style.

Jeugdgezondheidszorg

Zie prestatieveld 2

Werk en inkomen

In een sociale stad moet iedereen mogelijkheden hebben voor maatschappelijke participatie. Degenen die daarbij een steun in de rug nodig hebben, moeten dat kunnen ontvangen. Arbeidsparticipatie is een belangrijke voorwaarde. Een ieder moet een kans hebben op werk. Maar voor sommige personen is (betaald) werk niet haalbaar. Ook voor deze mensen moeten de voorwaarden worden geschapen om te participeren. Bestrijding van armoede is een belangrijke voorwaarde voor participatie. Speerpunten in het kader van het gemeentelijk armoedebeleid zijn inkomensaanvulling en bevordering van de maatschappelijke participatie. De acties zullen zich dan ook richten op het verbeteren van de klantgerichtheid en het dienstverleningsconcept van sociale zaken, bestrijding van het niet gebruik van voorzieningen en verbeteren van de samenwerking tussen de bij de doelgroep van het armoedebeleid betrokken organisaties.

Sociale activering

Sociale activering wordt in de wet omschreven als: het verrichten van onbeloonde maatschappelijk zinvolle activiteiten gericht op arbeidsinschakeling of, als arbeidsinschakeling nog niet mogelijk is, op zelfstandige maatschappelijke participatie. Het idee achter de wet is om mensen zonder werk (met of zonder uitkering) daadwerkelijk te activeren en aan het werk te krijgen door belemmeringen weg te nemen. In Hengelo is gekozen om beide doelstellingen, re-integratie naar werk en maatschappelijke participatie, na te streven onder meer met de methodiek van buurtgerichte sociale activering. Dit instrument maakt gebruik van een outreachende benadering van mensen in hun eigen leefomgeving en sluit daarbij aan op de sociale netwerken van bewoners om de drempels voor activering te verlagen. De komende jaren zal Hengelo nog meer aandacht moeten schenken aan de uitstroom van cliënten uit de uitkering naar betaald werk, omdat de budgetten voor re-integratie (W-deel) krappere worden. Dit vraagt enerzijds om meer focus op uitstroom op de arbeidsmarkt, maar leidt anderzijds ook tot de vraag in hoeverre Hengelo wil blijven investeren in (soms) langdurige sociale activeringstrajecten. Een notitie is in voorbereiding waarin wordt aangegeven op welke wijze sociale activering in Hengelo de komende jaren zal worden ingevuld. Daarbij zal tevens gekeken worden naar de invulling van de sociale structuurvisie, de visie op integraal wijkgericht werken en de visie op de invulling van de arrangementen voor de wijkcentra (activeringscentra, wijkwelzijnswerk, buurtbeheer, etc.).

In de Berflo Es vinden er diverse activiteiten plaats die zich op participatie richten. Een voorbeeld daarvan is de wijk- werk ontwikkelingsstructuur. In het kader van de herstructureringsopgave voor de wijk Berflo Es werkt de gemeente Hengelo samen met de beide actieve woningcorporaties onder de vlag "Berflo Mooi". Naast aandacht voor de fysieke kant van de herstructurering is het ook noodzakelijk op andere terreinen de handen ineen te slaan. Op het gebied van sociale activering, leerwerkbanen, stages, zelfstandig ondernemerschap en wijkconomie hebben gemeente en corporaties op 29 juni 2007 een intentieverklaring ondertekend. Het is de bedoeling om te bezien hoe de werkzaamheden die in de komende jaren in verband met de herstructurering ten goede kunnen komen aan werkzoekende wijkbewoners. Te denken valt aan sloop- en transportwerkzaamheden, bouwplaatsbewaking, buurtbeheer, verhuiskwerkzaamheden, tuinonderhoud. De intentie is om een wijkwerkontwikkelingsmaatschappij op te richten die dit soort werkzaamheden gaat verdelen c.q. aanbesteden onder de in de wijk actieve kleine bedrijven, nieuwe starters, zelfstandigen zonder personeel verenigd in Oostwerk, gesubsidieerde werkervaringsplaatsen als buurtbeheer en sociale activeringsprojecten. Doel is om samen met alle projecten en instanties die werkzaam zijn voor de wijk Berflo Es te zorgen dat zoveel mogelijk werk uitgevoerd kan worden door bewoners in de wijk.

Schuldhelpverlening

Het huidige model rond schuldhelpverlening wordt geactualiseerd. Dit leidt tot het opzetten van een organisatie voor casemanagement. Aandachtspunten zijn een proactieve, vraaggerichte en innovatieve werkwijze. De schulden gaan vaak samen met het niet-gebruik van regelingen en voorzieningen. Een koppeling met instanties die informatie en advies geven ligt daarom voor de hand.

Gewerkt wordt aan een samenwerking tussen Stadsbank, woningcorporaties, jeugdzorg, verslavingszorg, maatschappelijke opvang, ggz, MEE, het voortgezet onderwijs en de sector sociale zaken en werk van de gemeente. Samenwerking met het zorgloket is wenselijk voor een goede doorverwijzing en informatie.

Wonen en zorg / Woonzorgzones

In relatie tot de Wet Maatschappelijke Ondersteuning wordt gewerkt aan het ontwikkelen van woonzorgzones. Het is van belang om te zorgen voor levensloop bestendige wijken, waarbij het niet alleen gaat om woningen maar ook om de kwaliteit van de woonomgeving, de beschikbaarheid en bereikbaarheid van voorzieningen, de sociale infrastructuur en het openbaar vervoer.

Kernpunten zijn een goed toegankelijke en veilige omgeving, mogelijkheden tot wonen in een aangepaste woning in combinatie met passende zorg en diensten. Dit kan aan huis maar ook in een nabijgelegen multifunctioneel centrum. Een woonzorgzone heeft een fysieke kant maar ook een sociale kant die minder zichtbaar is. Met name de sociale kant vraagt maatschappelijke participatie van bewoners maar ook organisatorische veranderingen en bereidheid tot samenwerking van zorg en dienstverleners.

Op dit moment wordt er gewerkt aan de realisering van een woonzorgzone in de Berflo Es.

Daarvoor is een afgestemd programma van woningen en voorzieningen in wijken nodig. De Berflo Es zal in dat verband als pilot project fungeren. Binnen het project Sociale Infrastructuur Berflo Es is een projectleider Woonzorgzone aangesteld die rapporteert over het functioneel programma van eisen voor woonzorgzone.

Gelijktijdig worden de mogelijkheden om over heel Hengelo woonzorgzones te ontwikkelen verkent. Bijvoorbeeld door uit te gaan van wellicht 8 gebieden van ongeveer 10.000 inwoners. Dit vraagt om stedelijke afspraken met partijen die veelal in de wijk moeten worden uitgewerkt en toegepast. Hieraan gaat nog een inventarisatie van de behoefte/vraag aan vooraf, de voorzieningenkaart voor Hengelo gecombineerd met een visie op het spreidingsbeleid van voorzieningen (wat centraal, wat verspreid).

Wonen voor specifieke doelgroepen

Voor een kleine groep burgers is het lastig om zelfstandig te wonen. Er is behoefte aan vormen van begeleid wonen. De gemeente zal daar, in samenspraak met de woningbouwcorporaties en hulpverlenende instanties, uitwerking aan gaan geven. In verband met de beoordeling van bouwinitiatieven vanuit de zorgsector is het belangrijk te kunnen beschikken over een voorzieningenkaart voor Hengelo.

De huisvesting van jongeren als kwetsbare groep is eveneens een nieuwe beleidsopgave die in samenspraak met de hulpverlenende instanties moet worden uitgewerkt. In 2007 is een opdrachtformulering vastgesteld die moeten leiden tot een concreet project "Foyer de Jeunesse / Kamers met kansen". In 2008 zal aan de raad een voorstel worden voorgelegd voor de realisatie van het project.

Zorginstelling Carint heeft de gemeente eind 2005 laten weten dat het in ontwikkeling zijnde Lange Termijn Huisvestingsplan (LTHP) door het Rijk is gehonoreerd. Hierdoor kan Carint beginnen aan een omvangrijke ombouw van haar verouderde woonvoorzieningen. Deze ombouw behelst een vervanging van bedden voor woningen in combinatie met decentralisatie naar de wijken. Het resultaat bestaat uit nieuwe woonzorgarrangementen.

Integrale toegankelijkheid

Integrale toegankelijkheid van de samenleving is een voorwaarde voor deelname. De voorwaarde van fysieke integrale toegankelijkheid moet ingebed zijn in het gemeentelijk beleid en procedures. Iedereen die dat wil moet zelfstandig gebruik kunnen maken van gebouwen, woningen en buitenruimten. De gemeente staat niet alleen in deze ambitie. Ook anderen zoals corporaties, zorginstellingen en diverse ondernemers hechten aan toegankelijkheid. We willen meer doen dan het Bouwbesluit voorschrijft. Hoogste prioriteit heeft de toegankelijkheid van nieuwbouw met het accent op openbare gebouwen. Tweede prioriteit is de inhaalslag bij bestaande bouw en ingerichte openbare ruimtes met name bij renovaties. Voor wonen geldt een wijkgerichte benadering. Aangesloten wordt bijvoorbeeld bij renovatie en nieuwbouw (bijvoorbeeld Berflo Es).

2.6 Prestatieveld 6: Individuele voorzieningen

“Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.”

Inleiding

De opdracht in het kader van dit prestatieveld is door het verstrekken van individuele voorzieningen een volwaardige deelname aan de samenleving mogelijk maken. In de WMO zijn de Wvg, de Welzijnswet en het deel hulp in de huishouding uit de AWBZ samengevoegd. Dit betekent dat men vanaf 1 januari 2007 bij de gemeente terecht kan voor de volgende voorzieningen.

De voormalige WVG voorzieningen zoals:

- vervoersvoorzieningen (scootmobiel, pas voor de regiotaxi)
- rolstoelvoorzieningen
- woonvoorzieningen (aangepast toilet, etc.)

en nieuw:

- hulp bij het huishouden (stofzuigen, wassen en strijken, etc)
- voorzieningen aan mantelzorgers ter voorkoming van overbelasting

De WMO bepaalt dat mensen mogen kiezen tussen een zorg in natura (de gemeente regelt het) en een persoonsgebonden budget (zelf hulp organiseren). Voor de hulp in de huishouding heeft de gemeente een contract gesloten met 5 thuiszorgaanbieders. Carint, Livio, TNWT (Thuiszorg Noord West Brabant & De Koppel), TSN (Thuiszorg Service Nederland) en Zorggroep Manna. Uit deze organisaties kan worden gekozen als men geïndiceerd is voor hulp in de huishouding.

De WMO spreekt niet meer van een zorgplicht zoals in de Wvg maar introduceert het begrip compensatiebeginsel. De gemeente moet de burger oplossingen bieden via het treffen van voorzieningen die afgestemd zijn op de lokale mogelijkheden. De burger moet in staat gesteld worden om:

- een huishouden te voeren
- zich te verplaatsen in en om de woning
- zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel
- medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan

Voor bewoners van AWBZ-instellingen geldt dat de gemeente alleen nog zorg draagt voor de vervoersvoorziening. De verstrekking van rolstoelen en (on)roerende woonvoorzieningen blijft onder verantwoordelijkheid van de AWBZ. Voor bewoners van gezinsvervangende tehuizen, regionale instellingen voor beschermd wonen (R.I.B.W.) en grote woonvormen geldt dat de gemeente zorg draagt voor de vervoersvoorzieningen en rolstoelen. In de verordening, het financieel besluit en het verstrekkingenboek liggen de formele randvoorwaarden en beleid ten aanzien van individuele verstrekkingen vast.

In 2007 is er voor gekozen de veranderingen voor de burger zo beperkt mogelijk te laten zijn. Individuele voorzieningen kunnen bij het Zorgloket worden aangevraagd. Daarbij wordt getracht de hulpvraag in een zo breed mogelijk kader te beoordelen en te bekijken of er naast individuele voorzieningen ook collectieve welzijnsvoorzieningen kunnen worden ingezet. De te verlenen voorziening moet in elk geval gericht zijn op het bieden van hulp en ondersteuning ten behoeve van het behouden en bevorderen van het zelfstandig functioneren, deelname aan het maatschappelijke verkeer of het zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. De zelfredzaamheid van de burger staat voorop.

Verloop invoering WMO

De invoering van de WMO is goed verlopen. De overgang van AWBZ- cliënten naar de gemeente is voor de cliënten zonder grote problemen verlopen. De afspraken met de 5 gecontracteerde zorgaanbieders zijn in goede samenwerking tot stand gekomen. In de overgangssituatie hebben overigens slechts enkele cliënten voor een andere zorgaanbieder gekozen. Er heeft een nulmeting plaatsgevonden naar de tevredenheid van de cliënten die in 2006 al hulp in de huishouding via de AWBZ ontvingen. Hierdoor zal begin volgend jaar het klanttevredenheids-onderzoek dat de gemeente verplicht moet gaan uitvoeren beter beoordeeld kunnen worden. Nieuwe cliënten kunnen kiezen tussen een persoonsgebonden budget of zorg in natura. Hiervan maken vooral cliënten die geïndiceerd zijn voor hulp bij het huishouden gebruik. De gemeente Hengelo schakelt voor de beoordeling van de aanvragen voor WMO voorzieningen geen externe partij in met uitzondering van die situaties waarbij een beoordeling door een arts nood

Herindicaties

In de WMO zijn twee overgangsartikelen opgenomen. Deze bepalingen regelen het overgangsrecht voor mensen die op 31 december 2006, dus voor de invoering van de WMO, recht hadden op huishoudelijke verzorging. Het overgangsrecht houdt in dat gedurende de looptijd van het indicatiebesluit, maar ten hoogste één jaar na de inwerkingtreding van de Wmo, hun oude rechten en plichten behouden. Omdat het overgangsrecht na 31 december 2007 eindigt, moet de gemeente de WMO-cliënten tijdig voorzien van een WMO-beschikking met een indicatie voor hulp bij het huishouden, als continuering nodig is. Vanaf augustus is begonnen met herindicaties. Mensen die op 31 december 2006 recht hadden op huishoudelijke verzorging op grond van de Wvg of AWBZ, is gevraagd herindicatie formulieren invullen. Aan de hand van deze formulieren gaat een team van Postbus 52 in samenwerking met de afdeling WMO van de gemeente beoordelen of continuering van deze huishoudelijke verzorging nodig is. Tot 1 januari 2008 blijft dus huidige indicatie van toepassing. Vanaf 1 januari 2008 geldt de nieuwe indicatie. Het ziet er naar uit dat de toename van aanvragen voor een WMO-voorziening ten opzichte van voorgaande jaren (met alleen de WVG-voorzieningen) ongeveer 30 tot 35% is.

Wat gaan we doen

Samenhang in de maatschappelijke ondersteuningsvoorzieningen is een van de doelen van de WMO. De AWBZ, de WVG, Welzijnswet, en openbare geestelijke gezondheidszorg waren allen op eigen wijze geregeld en onvoldoende op elkaar afgestemd. Daarbij komt dat de gemeente de WMO voorzieningen ook kan gaan afstemmen op de voorzieningen in het kader van werk, inkomen en bijstand. Wanneer al deze verantwoordelijkheden op lokaal niveau liggen, kan een sluitende keten worden gerealiseerd. Het streven is om iedereen die een voorziening nodig heeft om zelfstandig te kunnen blijven functioneren een maatwerk oplossing aan te bieden. Dit kan een collectieve voorziening zoals een boodschappendienst of een maaltijdvoorziening zijn maar ook een individuele voorziening. De invoering van de WMO brengt veel extra en nieuw werk met zich mee. Het volgende staat gepland:

- Actualiseren en toetsen van het voorzieningenbeleid (najaar 2007)
- Evalueren van de aanbestedingsprocedure Hulp bij het huishouden (najaar 2007)
- Contractbeheer / factuurcontroles Hulp bij het huishouden (najaar 2007)
- Discussie eigen bijdragen individuele WMO voorzieningen (najaar 2007)
- Evalueren en verbeteren van werkprocessen aanvragen WMO voorzieningen (najaar 2007)
- Ontwikkelen vervoersvoorzieningen (najaar 2007)
- Toetsen WMO verordening (voorjaar 2008)
- Evalueren verstrekkingen Hulp bij het huishouden 1 en 2 (voorjaar 2008)
- Onderzoek samenwerking en afstemming CAK (voorjaar 2008)
- Onderzoek samenwerking en afstemming CIZ (voorjaar 2008)

2.7 Prestatieveld 7, 8 en 9: Maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, oggz en verslavingszorg

Inleiding

Sinds 2001 zijn de taken die behoren bij deze prestatievelden grotendeels in samenwerking met de centrumgemeenten Enschede en Almelo en de gemeenten Borne en Oldenzaal vormgegeven. Maatschappelijke Opvang, Verslavingszorg, (faciliteiten voor) bestrijding Huiselijk Geweld en vrouwenopvang kennen al geruime tijd diverse (rijks)financieringsstromen. OGGZ en collectief preventief aanbod GGZ zijn meer aan de WMO verbonden. De laatste is nieuw voor de gemeente. Een koerswijziging op basis van de WMO is niet aanwezig: hieronder genoemde nota's waren reeds gepland; zo ook de intensiveringen.

7 "Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en beleid ter bestrijding van geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd"

Bieden van dag -en nachtopvang bij dak- en thuisloosheid, opvang tijdens crisissituaties, opvang voor slachtoffers van huiselijk geweld, begeleiding bij zelfstandig wonen en het melden van en advies bij geweld achter de voordeur.

8 "Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het beiden van psychosociale hulp bij rampen."

Dit prestatieveld omvat het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg; het bereiken en begeleiden van kwetsbare en risicogroepen; het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen en het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg. Het bieden van psychosociale hulp bij rampen valt niet onder de WMO.

9 "Het bevorderen van verslavingsbeleid"

Het voeren van beleid op de ambulante verslavingszorg en preventie van verslaving. Dus gericht op verslavingsproblemen en preventie van verslavingsproblemen inclusief de activiteiten in het kader van overlastbestrijding ten gevolge van verslaving.

Wat doen we nu?

Doelstelling vanuit deze prestatievelden is te streven naar een zo volwaardig mogelijke deelname aan de samenleving voor dak- en thuislozen, verslaafden, slachtoffers en daders van huiselijk geweld, zorgwekkende zorgmijders en mensen die begeleiding nodig hebben bij het zelfstandig wonen. Hierbij dienen mensen zo lang mogelijk de regie over hun eigen leven te blijven houden. In Twents verband is sinds 2001, gezamenlijk met de uitvoerende instellingen, het onderstaande aanbod aangepast op de maatschappelijke behoeften. Een en ander binnen een ketenzorgmodel.

- opvang voor dak- en thuislozen
- preventiebeleid op het gebied van verslaving
- behandeling en opvang van verslaafden
- beleid ter voorkoming en het stoppen van huiselijk geweld (sinds 2006 lokaal)
- beleid voor opsporen en het bieden van hulp en ondersteuning aan Zorgwekkende Zorgmijders (Vangnet Zorg, sinds 2005)
- opvang van jongeren (Twentse Opvang Voorziening)
- pilot "medische heroïneverstrekking"
- uitvoering van Procesmanagement 23+ (lokaal, sinds 2004)
- Aanpak "Harde Helpende Hand": aanpak overlastgevende verslaafden (lokaal)

Het aanbod is regionaal (Twents) kwantitatief afgestemd op de vraag; de instellingen zijn gestimuleerd om vanuit een ketenbenadering samen te werken. In een onlangs verschenen evaluatie ("In Vogelvlucht") is te lezen, dat dit naar tevredenheid werkt. Deze gezamenlijke aanpak voorkomt bovendien het optreden van een "waterbedeffect".

Het voorkomen en stoppen van Huiselijk Geweld

De rol van de gemeente bij het verzorgen van deze opvang is voornamelijk het bijeenbrengen van hulpverlenende en dienstverlenende organisaties rondom de situatie waarin het huiselijk geweld zich afspeelt. Verder speelt de gemeente een belangrijke rol in het aanjagen van kennisoverdracht en het helpen in netwerkvorming tussen de hulpverleners.

Concreet doet gemeente Hengelo dit door het organiseren van het maandelijks Casuïstiek Overleg (hulp-, dienstverleners, politie en justitie), het organiseren van Multidisciplinaire Overleggen (MDO's) tussen instellingen en cliënt. Doel is telkens om tot een concreet Plan van Aanpak te komen op het moment dat de multi-probleem aanpak complex is, of is vastgelopen tussen instellingen. Dit vanuit de aanpak dat hulpverleners elkaar eerst consulteren, voordat de procesmanager 23+ hier wordt ingeschakeld. Onder andere via de Netwerklunches Huiselijk Geweld, onder regie en met faciliteiten van de gemeente georganiseerd door meerdere partners uit het veld, dienen voor de onderlinge netwerkvorming. Themagewijs komen onderwerpen omtrent Huiselijk Geweld aan bod. Uit de evaluatiebijeenkomst in de late zomer van dit jaar bleek dat de behoefte hieraan in het veld na 2 jaar nog steeds zeer groot is.

Wat gaan we doen?

Verdere uitbouw procesmanagement 23+

De acties in onderstaande prestatievelden zijn grotendeels onderdeel van al lopend en daarmee voortgaand beleid.

In Hengelo is een belangrijk middel dat in hoge mate bijdraagt aan het succes van de ketensamenwerking het Procesmanagement 23+. Sinds 2004 wordt gewerkt op basis van de beproefde werkwijze op de gebieden 0-12 en 12-23 jaar. De huidige werkwijze is in 2007 geëvalueerd en wordt vanaf 2008 herzien. Knelpunten als inefficiënties (meerdere overleggen omtrent aparte doelgroepen met nagenoeg dezelfde partners), stroomlijning informatievoorziening tussen instellingen/instanties en afspraken over privacy van cliënten worden aangepakt. De koppeling tussen beleid en uitvoering wordt verbreed naar de beleidsmakers van instellingen/organisaties en de uitvoeringspraktijk van hun medewerkers. Naar verwachting is de beleidsnota Procesmanagement 23+ in 2007 afgerond om vanaf 2008 te kunnen worden uitgevoerd.

Informatievoorziening/beleidsevaluatie

In Twents verband wordt periodiek de Monitor Dak- en thuislozen en verslaafden samengesteld en sinds 2007 ook de Monitor Huiselijk Geweld. Deze bieden lokale aangrijpingspunten voor het volgen van de ontwikkelingen en het bijsturen van beleid. Door de periodieke samenstelling worden op langere termijn trends waarneembaar.

Prestatieveld 7

Verfijning en verbetering maatschappelijke opvang en verslavingszorg

Het volgende beleidsplan heet het "Twents Kompas". In deze benadering, inmiddels ingevoerd door de G4 en enkele G31-gemeenten, vindt een voortgezette afstemming plaats van de hulp- en dienstverlening aan inwoners van Twente vanuit de prestatievelden 7, 8 en 9.

Het Twents Kompas is momenteel in ontwikkeling. Centrumgemeente Enschede heeft hierin o.a. richting Hengelo de leidende rol. Gemeente Hengelo volgt en werkt hierin samen waar nodig en gewenst.

Er zijn nog enkele wensen in het verder te realiseren aanbod. Daarbij gaat het met name om:

- het uitbreiden en verder differentiëren van het aanbod op het gebied van dagbesteding. Gestreefd zal worden naar diversiteit op dit gebied. Vrijwillige dagbesteding (Sociale Activering), betaald werk (Dagloonprojecten e.d.), vrijetijdsbesteding (sport- en spel) zijn daarbij mogelijkheden die meer en beter benut kunnen worden.
- Wonen en zorg wordt nu binnen 24-uurs woonvoorzieningen gecombineerd aangeboden. De verwachting is, dat de tendens van het scheiden van wonen en zorg de komende jaren een actueel thema wordt. Ambulante woonbegeleiding blijft een belangrijk preventie- en terugvalvoorziening.
- Verfijnen van het specifieke, lokale aanbod in Hengelo. Dit als aanvulling op het voorzieningenniveau dat beschreven gaat worden in het Twents Kompas.

Medicinale verstrekking Heroïne

In Enschede is sinds begin 2007 gestart met de pilot medicinale verstrekking Heroïne. De eerste resultaten zijn voornamelijk vanuit welzijnsoogpunt hoopvol: deelnemers knappen binnen een week zienderogen op. De bekostiging vanuit het rijk is voor 2008 goedgekeurd; dit biedt ruimte om de voortschrijdende inzichten uit Enschede en andere pilotsteden te evalueren en in te bedden in de huidige werkwijze. Hengelo heeft het voornemen hierin met enkele cliënten deel te nemen; gezien de wachtlijsten en lange behandelduur, worden hiertoe plaatsen gereserveerd.

Voorkomen en Stoppen van Huiselijk Geweld

Eind 2007 wordt in de Nota Huiselijk Geweld weergegeven, welke rol de gemeente inneemt in het veld van dienstverlenende, hulpverlenende, politie- en justitie organisaties en onderwijsinstanties. Hierin komt ook aan de orde, welke deelgebieden speciale zorg behoeven op korte termijn. Daarbij gaat het onder meer over het stoppen en voorkomen van huiselijk geweld bij ouderen, het zorgaanbod aan kinderen die getuigen zijn geweest van huiselijk geweld, de invoering van het "huisverbod bij huiselijk geweld" (n.a.v. wetgeving) en verbeteringen in de mogelijkheden van uitwisseling van cliëntgegevens. Het onderhouden en verder ontwikkelen van de netwerkstructuur wordt o.m. aangejaagd door de rol die het Procesmanagement 23+ inneemt en verder zal innemen binnen dit netwerk.

Prestatieveld 8

OGGZ: Vangnet Zorg

Op het gebied van dit prestatieveld is sinds 2005 het Vangnet Zorg lokaal in Hengelo aanwezig. Evaluaties geven succesvolle resultaten en een steeds groter bereik weer. De werking van het vangnet wordt in 2007 nog geëvalueerd, gedurende 2008 zullen de leerpunten in de huidige werkwijze worden verwerkt. Hierin is aandachtspunt dat de huidige werkwijze wordt opgenomen in de going concern van de hulpverlenende en dienstverlenende organisaties. Hierbij wordt ook onderzocht of en hoe Procesmanagement 23+ een rol zou kunnen spelen in dit Vangnet.

GGZ: Aanbod collectieve preventie

De collectieve preventieactiviteiten worden niet meer via de WCPV aan de GGZ-instellingen vergoed. Hier is in het werkgebied Hengelo door de GGZ instelling op geanticipeerd. Daarbij wordt in Twents verband onderzocht of en hoe de versplinterde budgetten samengevoegd kunnen worden, zodat een regionaal schaalvoordeel bereikt kan worden. De contouren worden hiervan naar verwachting eind 2007 zichtbaar, zodat richting gegeven kan worden aan financiële ondersteuning van het collectieve GGZ-preventie programma in 2008. Gedurende 2008 wordt vervolgens een model samengesteld, dat meer toekomstvast is en meer zekerheden biedt. Individuele GGZ-preventie wordt overigens bekostigd vanuit de Zorgverzekeringswet.

Prestatieveld 9

Ambulante verslavingszorg, verslavingsbeleid en overlastbestrijding t.g.v. verslaving

In grote lijnen wordt ambulante verslavingszorg en het verslavingsbeleid financieel gedragen door Centrumgemeente Enschede. De hierbij behorende aanpak wordt in het bovengenoemde "Twents Kompas" verder uitgewerkt.

Het Alcoholpreventiebeleid

In 2007 is een regionaal aanbod van preventiemaatregelen vastgesteld door de samenwerkende Twentse gemeenten. Dit aanbod, Happy Fris?! ("Hep-ie Fris?!") is gericht op preventie van alcoholgebruik door de jeugd. De regionale prioriteiten zijn gebundeld, en worden met financiering van Provincie Overijssel over de gehele regio vanaf medio 2007 uitgevoerd.

In dit aanbod is ook ruimte voor een lokale keuze. In 2007 is deze lokale keuze – afgestemd op het regionale aanbod – voorbereid en zal begin 2008 vastgesteld worden. Deze ruimte is beschikbaar wegens een verruiming van de financiële mogelijkheden door de Raad voor 2007 tot en met 2010. Op het moment dat in 2008 de volledige uitvoering van de mogelijkheden uit "Happy Fris" in gang zijn, wordt hernieuwd naar de inzet van lokaal preventiebeleid alcoholgebruik door volwassenen gekeken en worden hierin lijnen uitgezet binnen het totale gezondheidspreventiebeleid.

Planning

Organisatieplan Procesmanagement 23+	eind 2007
Implementatie organisatieplan PM23+	v.a. 2008
Nota Huiselijk Geweld	eind 2007
Implementatie speerpunten beleid Huiselijk Geweld	v.a. 2008
Alcoholpreventiebeleid Jeugd (Happy Fris, regio en lokaal)	v.a. medio 2007
Twents Kompas	1 ^e helft 2008
Aanbod preventie GGZ 2008	eind 2007
Preventie GGZ – werkwijze v.a. 2009	2008
Alcoholpreventiebeleid volwassenen (beleidsevaluatie/nota)	v.a. eind 2008
Visie op Vangnet Zorg 2009 e.v.	2008

3 Burger en cliëntenparticipatie

De WMO geeft aan dat de gemeente moet zorgdragen voor participatie en verantwoording. Ook de gemeentewet vraagt van ons cliëntenparticipatie goed te regelen. Participatie door het betrekken van burgers, instellingen en andere (lokale) partijen bij het opstellen van beleid en uitvoering. Verantwoording door het inzichtelijk maken van de resultaten, bijvoorbeeld door deel te nemen aan benchmarking.

In de artikelen 11 en 12 van de WMO is vastgelegd dat *ingezetenen* en *belanghebbende natuurlijke en rechtspersonen* worden betrokken bij de voorbereiding van beleid, en dat het college over het ontwerpplan advies vraagt aan de *gezamenlijke vertegenwoordigers van representatieve organisaties* van de kant van vragers. Er is niet dwingend voorgeschreven op welke wijze de gemeente hieraan vorm en inhoud geeft.

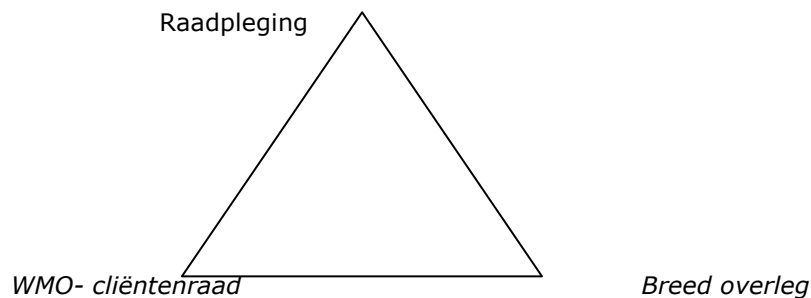
Burgerparticipatie moet in het kader van de WMO in brede zin worden toegepast en moet wel verder gaan dan alleen belangenbehartiging. Het is dan ook niet alleen bij de start van de wet aan de orde, maar blijft een doorlopend punt van aandacht.

Burger- en cliëntenparticipatie draagt bij aan de kwaliteit van beleid:

- Het geeft inzicht in wensen en behoeften;
- Er wordt een draagvlak gecreëerd voor de keuzes en prioriteiten;
- Er ontstaat meer betrokkenheid van de burgers;
- Betere, doordachte besluitvorming.

In de nota "Mee Kunnen Doen in Hengelo" is een uitwerkingsnotitie opgenomen over burger- en cliëntenparticipatie, die een eerste aanzet geeft over een mogelijke invulling in Hengelo. Het driehoeksmodel, zoals dat daarin is omschreven is vertrekpunt.

- a. WMO cliëntenraad (in oprichting)
- b. Thematische raadpleging
- c. Breed overleg (jaarlijkse conferentie)

Cliëntenparticipatie

De inspraak en zeggenschap die gebruikers (cliënten) van verstrekkingen en voorzieningen hebben over de kwaliteit en kwantiteit bij de ontwikkeling en uitvoering van het verstrekkingen- en voorzieningenbeleid van de gemeente. De gebruiker staat centraal (cliëntgebonden domein).

Burgerparticipatie

Burgers de mogelijkheid bieden om bij te dragen aan de ontwikkeling van WMO beleid. Welzijn, de wijk, de inrichting van de lokale samenleving, aandacht voor groepen staat centraal (collectieve domein).

WMO-clëntenraad

Aan de gemeenteraad is/wordt voorgesteld een zelfstandige cliëntenraad op te zetten voor de inwoners die aangewezen zijn op verstrekkingen en voorzieningen. Het jaar 2007 is een aanloop jaar waarin de cliëntenraad definitief vorm moet gaan krijgen.

Dit betekent:

- overleg met partijen over definitieve samenstelling en werving;
- uitwerken subsidievoorwaarden
- uitwerken van facilitaire ondersteuning

Thematische raadpleging

We spreken van cliëntenpanels als we expliciet de gebruikers van de verstrekkingen en voorzieningen raadplegen (cliëntgebonden domein). Bij burgerpanels richten we ons op alle inwoners (collectief domein).

Thematische raadpleging van cliënten- en burgerpanels van wisselende samenstelling over de werking van de wet en het gemeentelijk beleid kan worden geïnitieerd vanuit het WMO-platform dan wel vanuit de gemeente (college en/ of de raad). De gemeente is bovendien ook wettelijk verplicht klanttevredenheidsonderzoek uit te voeren. Aangezien gekozen is voor een niet al te grote WMO-clientsraad is de thematische raadpleging van belang.

Het raadplegen van de doelgroep kan op twee momenten plaats vinden:

- De cliëntenraad dan wel de gemeente kan (potentiële) gebruikers van voorzieningen raadplegen voordat er advies over die voorzieningen wordt gegeven;
- De cliëntenraad dan wel de gemeente kan ná het formuleren van een conceptadvies onder de betreffende doelgroep(en) nagaan of er voldoende draagvlak is.

De raadpleging kan op allerlei manieren gebeuren, zoals bijvoorbeeld via themabijeenkomsten, enquêtes (telefonisch dan wel aan huis of op straat) of via internetpolls.

WMO-conferenties

Het maatschappelijk middenveld is ook in Hengelo op velerlei wijze georganiseerd. Daarnaast hebben burgers behoefte om van zich te laten horen, los van dat middenveld. Daarom wordt voorgesteld om minimaal één keer per jaar een conferentie te organiseren voor alle geïnteresseerden in de lokale uitvoering van de WMO, belangenbehartigers, aanbieders en onafhankelijke partijen.

De functie van een dergelijk breed overleg is om de breedte van de samenleving te vertegenwoordigen en daarmee signalen op te vangen en door te geven.

In de eerste jaren is het voorstelbaar dat de frequentie van de WMO-conferentie wat hoger ligt omdat met name in het collectieve domein nog veel zaken uitgewerkt moeten worden. Een eerste conferentie zal bijvoorbeeld gaan over het (concept) WMO meerjarenbeleidsplan.

Wat gaan we doen

Cliëntenparticipatie WMO wordt vorm gegeven door het instellen van een cliëntenraad WMO en geregelde thematische raadpleging. De Gehandicaptenraad Hengelo, het Seniorenplatform en Trimaran zijn verzocht om zitting te nemen in de cliëntenraad WMO, aangevuld met een vertegenwoordiging vanuit de mantelzorgers. We gaan jaarlijks een WMO-conferentie organiseren. Een link zal worden gelegd tussen de WMO prestatievelden en de wijkplannen. Diverse deelonderwerpen zullen aan de orde worden gesteld bij wijkorganen en commissies. We zullen geregeld in gesprek gaan met groepen burgers over WMO-thema's.

4 Nieuwe subsidies

Inleiding

Met de komst van de WMO zijn de budgetten van een aantal AWBZ subsidieregelingen overgeheveld naar de WMO.

Het gaat om:

- Diensten bij wonen met zorg
- Zorgvernieuwingsprojecten GGZ (ZVP GGZ)
- Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg (CVTM)
- Vorming Training en Advies
- Collectieve GGZ preventie
- Initiatieven Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

De uitvoering van deze regelingen lag tot 1 januari 2007 bij het zorgkantoor. De subsidies zijn overgeheveld omdat de activiteiten die ermee werden gesubsidieerd passen binnen de prestatievelden van de WMO. De overheveling van de financiële middelen impliceert geen formele verplichting voor gemeenten om bepaalde taken uit te voeren. Er is geen zorgplicht en ook geen formele verplichting om aangegane verplichtingen over te nemen of te continueren. Er is wel sprake van overlap tussen de doelstelling van de "oude" regeling en de doelen voortkomend uit de prestatievelden opgenomen in de WMO. Vanaf 2008 worden de financiële middelen volgens het objectieve verdeelmodel verdeeld over de gemeenten en worden de middelen, net als de overige WMO middelen, toegevoegd aan het gemeentefonds.

Het jaar 2007 is een overgangsjaar. Daar waar organisaties en projecten, voorheen afhankelijk van AWBZ subsidie via het zorgkantoor, regionaal opereerden hebben de gemeenten in Twente afstemming gezocht. Er is naar gestreefd de betreffende organisatie of het project continuïteit te bieden door de subsidie op het niveau van 2006 te bevriezen. Er zijn echter ook diverse projecten en initiatieven niet meer gehonoreerd doordat gemeenten in 2007 slechts over een budget beschikten gebaseerd op het ijkjaar 2005 en niet gebaseerd op 2006. Vanaf 2008 zal elke gemeente voor zich beleid moeten vaststellen en de daaraan gekoppelde subsidies. Voorbeelden van initiatieven waarbij in regionaal overleg tot subsidievaststelling is gekomen zijn de Stichting Informele Zorg (met 10 steunpunten in de regio) en zorgvernieuwingsprojecten

Wat gaan we doen

In het kader van de WMO wil de gemeente Hengelo deze subsidiemiddelen vooral inzetten ter ondersteuning van voorzieningen en diensten die het zelfstandig blijven functioneren en wonen bevorderen. Een indicatie voor professionele ondersteuning of verhuizen naar een intramurale voorziening kan dan worden voorkomen of worden uitgesteld. De prestatievelden 5 en 6 van de WMO hebben als doel dat de deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking (fysiek of psychisch of psychosociaal probleem) bevorderd moet worden. Dit moet ook het hoofddoel zijn van de inzet van deze subsidiemiddelen. Vanaf 2008 verdeelt het Rijk alle "oude" AWBZ subsidiegelden volgens het objectieve verdeelmodel. Er zal een inhoudelijke link gelegd moeten worden tussen de bestaande gemeentelijke subsidies in het kader van wonen, welzijn en zorg en de "nieuwe" WMO-subsidies. Een WMO-subsidieprogramma zal in 2008 worden uitgewerkt.

5 Evaluatie en wettelijke verantwoording

Verplichte rapportage

Op de WMO is het begrip horizontale verantwoording van toepassing. Dit betekent dat de eindverantwoordelijkheid voor het WMO-beleid bij de gemeenteraad ligt. De gemeenteraad en burgers hebben informatie nodig voor een goed oordeel over de uitvoering van de WMO in de gemeente. Daarom bepaalt artikel 9 van de WMO dat de gemeente jaarlijks een rapport moet publiceren met de uitkomsten van een onderzoek naar klanttevredenheid en met prestatiegegevens. Dit rapport moet worden opgesteld volgens een methode die na overleg met representatieve organisaties op het gebied van maatschappelijke ondersteuning tot stand is gekomen. Het rapport moet gaan over de uitvoering van de wet, de geboden maatschappelijke ondersteuning, de manier waarop de vaststelling van dat aanbod tot stand is gekomen, de informatievoorziening en inspraakmogelijkheden. Ook moet inzicht worden geboden in de (mate van) representativiteit van bijvoorbeeld de WMO-raad. Artikel 12 lid 1 van de WMO verwijst hier ook naar. De prestatiegegevens die opgenomen moeten worden in de rapportage zijn vastgelegd in de Regeling maatschappelijke ondersteuning. De gemeenten dienen de gegevens over prestaties en tevredenheid jaarlijks vóór 1 juli aan de Minister van VWS of aan een door hem aan te wijzen centrale onderzoeksinstelling te sturen. Hieruit zal een landelijk overzicht ontstaan. Burgers en maatschappelijke organisaties zijn dan in staat om op eenvoudige wijze de gegevens over hun gemeente op het terrein van de maatschappelijke ondersteuning te beoordelen en deze te vergelijken met de gegevens over andere gemeenten. Daarnaast moet de gemeente jaarlijks de tevredenheid meten over de uitvoering van de WMO onder de vragers van maatschappelijke ondersteuning.

Overige gegevens

Naast de verplichtingen die voortvloeien uit artikel 9 van de WMO, worden ook andere onderzoeksgegevens verzameld. In opdracht van VWS en de VNG is een benchmark WMO ontwikkeld (zie www.wmobenchmark.nl). De gemeente Hengelo neemt deel aan de modules "basis" en de module "individuele hulpverlening". Er is een Twentse kring ingesteld. De benchmark WMO zal nog een verdieping bieden ten opzichte van de vergelijking van verplichte prestatiegegevens omdat meer gegevens van gemeenten worden vergeleken. Gemeenten die meedoen aan de benchmark Wmo nemen allemaal deel aan een tevredenheidsonderzoek onder mensen met hulp bij het huishouden en voorzieningen voor gehandicapten. In dit onderzoek worden de resultaten per gemeente vergeleken met andere gemeenten. Zo wordt per gemeente duidelijk wat zwakke en sterke punten zijn. Ook gemeenten die niet deelnemen aan de benchmark Wmo kunnen dit onderzoek uitvoeren.

Wat gaan we doen

Door deelname aan de wmobenchmark "basis" module kunnen we aan de wettelijke verplichting voldoen. Deelname aan de module individuele hulpverlening biedt daarnaast extra inzicht in kwaliteit en kwantiteit van de individuele verstrekkingen.

De gemeente doet jaarlijks onderzoek naar de klanttevredenheid.

Na de eerste cyclus van onderzoeken en rapportages zal duidelijk worden of dit voldoende zicht geeft op de prestaties van de gemeente in het kader van de WMO. De conclusies en voornemens opgenomen in deze nota zullen eveneens in een voortgangsrapportage eind 2008 worden getoetst.

Bijlage 1 Schematisch overzicht van wettelijk aan te leveren gegevens.

Artikel 9 van de WMO stelt dat de gemeente jaarlijks een rapport moet uitbrengen met prestatiegegevens. Welke gegevens is vastgelegd in de Regeling maatschappelijke ondersteuning. Zie schema hieronder.

Kwaliteit WMO producten	Gegevens over de wijze waarop de gemeente werkt aan de kwaliteit van de in het kader van de wet geleverde producten en diensten
Mate van betrekken burgers	Gegevens over de mate waarin de gemeente de ingezetenen betreft bij de totstandkoming van het beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning, voor ieder in artikel 1, eerste lid, onder g, van de wet genoemd onderdeel apart aangegeven
Methode van betrekken	Gegevens over de methoden die de gemeente toepast om de ingezetenen actief te betrekken bij de totstandkoming van het beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning en over de mate waarin de gemeenten deze methoden toepast
Activiteiten prestatievel 1	Gegevens over de activiteiten die de gemeente onderneemt om het sociale klimaat en de leefbaarheid in wijken en buurten te bevorderen en over de mate waarin deze activiteiten worden uitgevoerd
Faciliteiten opvoedondersteuning	Gegevens over de faciliteiten die de gemeente biedt bij opvoedondersteuning en over hoe vaak die faciliteiten worden geboden
Welke diensten biedt het gemeentelijk infopunt (zorgloket)	Gegevens over diensten betreffende maatschappelijke ondersteuning die worden aangeboden door middel van een gemeentelijk informatiepunt over de maatschappelijke ondersteuning
Cliëntondersteuning (zorgloket)	Gegevens over de faciliteiten die de gemeente biedt op het terrein van cliëntondersteuning
Faciliteiten en mate van ondersteuning mantelzorgers	Gegevens over de ondersteuning of de faciliteiten die de gemeente mantelzorgers biedt en over de mate waarin die ondersteuning of die faciliteiten worden gebode
Faciliteiten en mate van ondersteuning vrijwilligers	Gegevens over de ondersteuning of de faciliteiten die de gemeente aan vrijwilligers biedt, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen de ondersteuning of faciliteiten aan vrijwilligers in de zorg en die aan overige vrijwilligers
Afstemming HH en AWBZ	Gegevens over de wijze waarop en de mate waarin de gemeente de hulp bij het huishouden heeft afgestemd met zorgfuncties in het kader van de AWBZ
Beleid / uitvoering eigen bijdrage	Gegevens over het soort voorzieningen waarvoor de gemeente een eigen bijdrage vraagt; Gegevens over de wijze waarop de gemeente het bedrag berekent dat als eigen bijdrage per persoon gevraagd wordt;
Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang	Gegevens over de beschikbaarheid van de plaatsen in de maatschappelijke opvang of vrouwenopvang in verhouding tot de vraag er naar;
Beleid vrouwenopvang en huiselijk geweld	Gegevens over de activiteiten die de gemeente (of regio waartoe de gemeente behoort) onderneemt om vrouwenopvang te bevorderen en om huiselijk geweld te voorkomen en tegen te gaan
Activiteiten openbare geestelijke gezondheidszorg	Gegevens over de activiteiten die de gemeente (of regio waartoe de gemeente behoort) onderneemt om de openbare geestelijke gezondheidszorg te bevorderen en dak- en thuisloosheid tegen te gaan; 16. gegevens over de ondersteuning of de faciliteiten die de gemeente (of regio waartoe de gemeente behoort) biedt voor de maatschappelijke zorg voor verslaafden en voor de beperking van de overlast door verslaving
Activiteiten Verslavingszorg	Gegevens over de activiteiten die de gemeente (of regio waartoe de gemeente behoort) onderneemt op het terrein van verslavingsbeleid
Uitgaven (financiën)	Gegevens over een inschatting van de uitgaven die bij de uitvoering van de wet in het voorgaande jaar zijn gemaakt.
Klanttevredenheids onderzoek	De uitkomsten van onderzoek naar de tevredenheid van vragers van ondersteuning over de uitvoering van de wet, die verkregen zijn volgens een methode die na overleg met representatieve organisaties op het gebied van maatschappelijke ondersteuning tot stand is gekomen.
WMO-benchmark (Hengelo doet mee)	De benchmark WMO biedt een verdieping omdat meerdere gemeenten worden vergeleken. De benchmark WMO bestaat uit een basisbenchmark, die de gehele breedte van de WMO beslaat en verdiepende modules.

Bijlage 2   Lijst van afkortingen

ADL – Algemeen Dagelijkse Leefverrichtingen
Alpha-hulp – huishoudelijke verzorging alleen gericht op schoonmaken
AWBZ – Algemene Wet Basisvoorzieningen Bijzondere Ziektekosten
AMW- Algemeen Maatschappelijk Werk
CAK – Centraal Administratie Kantoor
CEBEON -
CIZ – Centrum Indicatiestelling Zorg
CVV – Collectief vraagafhankelijk vervoer
CVTM – Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg
DSZW – Dienst Sociale Zaken en Welzijn
DSOB – Dienst Stedelijk beheer en Ontwikkeling
GGD – Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ – Geestelijke gezondheidszorg
HH – Hulp bij het huishouden
ICT – Informatie en computer technologie
JGZ – Jeugd Gezondheids Zorg
MEE Twente – Informatie advies en ondersteuning voor mensen met een beperking
MDO – Multi Disciplinair Overleg
MIM-Homestart – Moeders Informeren Moeders
MPG – Multi Probleem Gezinnen
OGGZ – Openbare geestelijke gezondheidszorg
palliatieve zorg – zorg in de laatste levensfase
PCPT – Patiënten Consumenten Platform Twente
PSZ - Peuterspeelzaalwerk
PGB – Persoons Gebonden Budget
RMC –Regionaal Meld en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaters
VWS -
VNG – Vereniging voor Nederlands Gemeenten
WCPV – Wet Collectieve Preventie
VTV – Voorlopige Vergunning Tot Verblijf
WI – Wet Inburgering
WMO – Wet Maatschappelijke Ondersteuning
Wvg - Wet voorzieningen gehandicapten
ZZP - Zelfstandigen Zonder Personeel

Bijlage 3 Overzicht prestatievelen WMO in relatie tot gemeentelijke programmabegroting.

WMO		Beleidsprogramma gemeente	
1	Sociale samenhang en leefbaarheid "Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten."	2	Mens in de samenleving
2	Preventie jeugd "Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met het opgroeien en ondersteuning van ouders met problemen met opvoeden."	1	Mens in ontwikkeling
3	Informatie en advies "Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning. "	3 2 1	Zorg voor de mens Mens in de samenleving Mens in ontwikkeling
4	Mantelzorg en vrijwilligers "Het ondersteunen van mantelzorger daaronder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen, alsmede het ondersteunen van vrijwilligers. "	2	Mens in de samenleving
5	Deelname maatschappelijk verkeer "Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en het bevorderen van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of psychosociaal probleem."	3 1 2 5	Zorg voor de mens Mens in ontwikkeling Mens in de samenleving Ruimte en wonen
6	Voorzieningen "Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer."	3	Zorg voor de mens
7, 8, 9	Maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg	3	Zorg voor de mens